

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI
ÜLEMNÕUKOGU JA VALITSUSE
TEATAJA

28. november 1980

Nr. 42 (759)

15. aastakäik

SISUKORD

II

634. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus «Riiklike arbitraažide poolt majandusvaidluste läbivaatamise eeskirjade» kohta.
635. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus «Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži põhimääruse» kinnitamise kohta.
-

II

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

634 «Riiklike arbitraažide poolt majandusvaidluste läbivaatamise eeskirjade» kohta

Väljavõte:

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 5. juuni 1980. a. määrusele nr. 440 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhindumiseks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 5. juuni 1980. a. määrusega nr. 440:

1) on kinnitatud ja kehtestatakse 1. juulist 1980. a. juurdelisatud «Riiklike arbitraažide poolt majandusvaidluste läbivaatamise eeskirjad».

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvalle Riiklikule Arbitraažile on tehtud ülesandeks kindlaks määrata «Riiklike arbitraažide poolt majandusvaidluste läbivaatamise eeskirjade» kehtestamise kord;

2) on kehtestatud, et «Riiklike arbitraažide poolt majandusvaidluste läbivaatamise eeskirju» rakendavad kõik ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste arbitraažid neile arbitraažidele alluvate vaidluste lahendamisel, arvestades iseärasusi, mille on kindlaks määranud minister, riikliku komitee või keskasutuse juht.

3. Tunnistada 1. juulist 1980. a. kehtetuks Eesti NSV valitsuse otsused vastavalt juurdelisatud loetelule.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees V. KLAUSON
Eesti NSV Ministrite Nõukogu asjadevalitseja E. MATT

Tallinn, Toompea, 30. juunil 1980. Nr. 444.

Tõlge

Kinnitatud
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
5. juuni 1980. a. määrusega nr. 440

Riiklike arbitraažide poolt majandusvaidluste läbivaatamise**e e s k i r j a d****I peatükk****Üldsätted****§ 1. Seadusandlus, millega määratakse kindlaks majandusvaidluste läbivaatamise kord**

Riiklike arbitraažide poolt vaidluste läbivaatamise kord määratakse kindlaks NSV Liidu seadusega «Riiklikust arbitraažist NSV Liidus», käesolevate eeskirjadega ja NSV Liidu muude seadusandlike aktidega.

Käesolevate eeskirjade eesmärk on tagada vaidluste lahendamine riiklike arbitraažide poolt täpses vastavuses NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega, lähtudes NSV Liidu seadusega «Riiklikust arbitraažist NSV Liidus» ettenähtud ülesannetest.

§ 2. Õigus pöörduda riiklikku arbitraaži

Ettevõttele, asutustele ja organisatsioonidele on õigus kehtestatud korras pöörduda riiklikku arbitraaži rikutud või vaidlustatud õiguste või seadusega kaitstud huvide kaitseks.

Loobumine õigusest pöörduda riiklikku arbitraaži on kehtetu.

§ 3. Asja algatamine riiklikus arbitraažis

Riiklik arbitraaž algatab asja:

1) huvitatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide avalduse põhjal, kes pöörduvad arbitraaži rikutud või vaidlustatud õiguste või seadusega kaitstud huvide kaitseks;

2) kõrgemalseisvate organite avalduse põhjal, kes pöörduvad arbitraaži nende süsteemi kuuluvate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide huvides;

3) riigivalitsemisorganite avalduse põhjal, kes pöörduvad arbitraaži seadusandlusega ettenähtud juhtudel;

4) omal initsiatiivil.

§ 4. Abinõude rakendamine majandusvaidluste vahetuks lahendamiseks

Vaidluse võib anda riikliku arbitraaži lahendada alles pärast seda, kui pooled on rakendanud abinõusid selle vahetuks lahendamiseks kehtestatud korras.

Asju algatatakse riikliku arbitraaži initsiatiivil olenemata sellest, kas ettevõtte, asutused ja organisatsioonid on järginud vaidluse vahetu lahendamise korda.

§ 5. Majandusvaidluste läbivaatamine

Riiklik arbitraaž vaatab vaidlusi läbi järgmises koosseisus: eesistuja — riiklik arbiter või riiklik paararbiter või tema asetäitja — ja poolte esindajad.

Keerukate vaidluste läbivaatamiseks võib riiklik paararbiter või riikliku paararbiteri asetäitja oma kirjaliku juhisega arvata arbitraaži koosseisu täiendavalt kaks riiklikku arbiteri, määrates istungi eesistuja.

Käesolevate eeskirjade §-is 70 ettenähtud juhtudel ja korras võib vaidlust läbi vaadata poolte esindajate osavõtuta.

Riikliku arbiteri nõuded, mis on esitatud riikliku arbitraaži õiguste piires seoses vaidluse läbivaatamisega, on kohustuslikud kõigile ettevõtetele, asutustele, organisatsioonidele ja ametiisikutele.

§ 6. Seadusandlus, mille alusel vaadatakse läbi majandusvaidlusi

Riikliku arbitraaži organid lahendavad vaidlusi NSV Liidu ja liiduvabariikide seaduste ja teiste seadusandlike aktide, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariikide ministrite nõukogude määruste ja korralduste ning teiste normatiivaktide alusel ja kooskõlas majandusliku ja sotsiaalse arengu riiklike plaanidega.

Vaidluste lahendamisel seadusandluse kohaldamise küsimustes juhitud riikliku arbitraaži organid NSV Liidu Riikliku Arbitraaži ja liiduvabariigi riikliku arbitraaži juhistest.

§ 7. Riikliku arbitraaži otsuste kohustuslikkus

Riikliku arbitraaži otsused (otsus, määrus) jõustuvad viivitamatult pärast nende tegemist ja on täitmiseks kohustuslikud kõigile ettevõtetele, asutustele, organisatsioonidele, ministriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele.

§ 8. Riikliku arbitraaži otsuste läbivaatamine järelevalve korras

Riikliku arbitraaži otsuseid võib läbi vaadata järelevalve korras.

II peatükk

Majandusvaidluste alluvus

§ 9. Riikliku arbitraaži organeile alluvad majandusvaidlused

Riikliku arbitraaži organid lahendavad riiklike, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahelisi vaidlusi, mis tekivad majanduslepingute sõlmimisel, muutmisel, lõpeta misel ja täitmisel või muudel alustel, välja arvatud:

1) kolhooside, kolhoosidevaheliste ja riiklik-kolhooslike ettevõtete, organisatsioonide ja nende koondiste vaidlused riiklike, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonidega, samuti nende omavahelised vaidlused;

2) vaidlused, mis tekivad mõlemale poolele kohustuslikul plaaniülesandel mitterajaneva lepingu sõlmimisel, kui seadusandluse või poolte kokkuleppega ei ole spetsiaalselt ette nähtud teisiti;

3) vaidlused seoses maksude ja mittemaksuliste maksetega, mis nõutakse riigieelarvesse kooskõlas «Tähtajaks tasumata maksude ja mittemaksuliste maksete sissenõudmise määrustikuga»;

4) vaidlused summa kohta, mis on väiksem kui 100 rubla;

5) vaidlused ühelt poolt ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning teiselt poolt raudtee- või õhustranspordiorganite vahel, mis tulenevad veolepinguist kaupade veo kohta rahvusvaheliste raudtee- ja õhuliinide otseühendusteedel ning mida lahendavad kohtud vastavalt rahvusvahelistele kokkulepetele;

6) vaidlused ühe ministeeriumi, riikliku komitee, keskasutuse, kooperatiivsüsteemi või muu ühiskondliku organisatsiooni ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahel;

7) vaidlused ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahel, mis tekivad seoses pankade finantskontrolliga kapitaalmahutusteks eraldatud vahendite kasutamise üle (välja arvatud lepingu alusel hangitud ning põhifondide hulka kuuluvate seadmete, masinate ja muude materiaalsete väärtuste eest tasumisel tekkivad vaidlused, mis kuuluvad läbivaatamisele arbitraažiorganeis);

8) vaidlused, mis tekivad standardite ja tehniliste tingimuste kooskõlastamisel;

9) vaidlused, mis tekivad hangitava toodangu hindade, samuti osutatavate teenuste tariifide kehtestamisel, kui kehtiva seadusandluse kohaselt ei või neid hindu ja tariife kehtestada poolte kokkuleppel;

10) muud vaidlused, mille lahendamine on NSV Liidu seadusandlusega antud muude organite pädevusse.

§ 10. Majandusvaidlused, mida lahendab NSV Liidu Riiklik Arbitraaž

NSV Liidu Riiklik Arbitraaž lahendab:

1) eri liiduvabariikide territooriumil asuvate poolte vahelisi vaidlusi, mis tekivad üle 5 miljoni rubla suuruses summas majanduslepingute sõlmimisel, muutmisel ja lõpetamisel, samuti lepingute täitmisel ja muudel alustel, kui hagihind ületab 50 000 rubla;

2) muid vaidlusi, mis on NSV Liidu seadusandlusega antud NSV Liidu Riikliku Arbitraaži pädevusse.

NSV Liidu Riiklikul Arbitraažil on vaidluste riikliku arbitraaži organitele alluvuse piires õigus võtta oma menetlusse ja lahendada mis tahes vaidlust või algatada asja omal initsiatiivil.

§ 11. Majandusvaidlused, mida lahendab liiduvabariigi riiklik arbitraaž

Liiduvabariigi riiklik arbitraaž, kelle alluvuses ei ole riikliku arbitraaži organeid, lahendab kõik riikliku arbitraaži organitele alluvad vaidlused ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahel, välja arvatud vaidlused, mis kuuluvad NSV Liidu Riikliku Arbitraaži pädevusse.

Liiduvabariigi riiklik arbitraaž, kelle alluvuses on riikliku arbitraaži organeid, lahendab:

1) liiduvabariikide territooriumil asuvate poolte vahelisi vaidlusi, mis tekivad üle 2 miljoni, kuid mitte üle 5 miljoni rubla suuruses summas lepingute sõlmimisel, muutmisel ja lõpetamisel, samuti vaidlusi lepingute täitmisel ja muudel alustel, kui hagihind on üle 20 000 rubla, kuid mitte üle 50 000 rubla;

2) vastava liiduvabariigi eri autonoomsete vabariikide, kraide ja oblastite territooriumil asuvate poolte vahelisi vaidlusi, mis tekivad üle 2 miljoni rubla suuruses summas majanduslepingute sõlmimisel, muutmisel ja lõpetamisel, samuti vaidlusi lepingute täitmisel ja muudel alustel, kui hagihind on üle 20 000 rubla;

3) muid vaidlusi, mis NSV Liidu seadusandlusega on antud liiduvabariigi riikliku arbitraaži pädevusse.

Kui kostja-, hankija-, töövõtja- või teenuseid osutav ettevõtte, asutus või organisatsioon asub rajoonis või linnas, mis ei kuulu autonoomse vabariigi, oblasti, autonoomse oblasti või autonoomse ringkonna koosseisu, lahendab vaidluse vastava liiduvabariigi riiklik arbitraaž, välja arvatud vaidlused, mis kuuluvad NSV Liidu Riikliku Arbitraaži pädevusse.

Liiduvabariigi riiklikul arbitraažil on vaidluste selle liiduvabariigi riikliku arbitraaži organitele alluvuse piires õigus võtta oma menetlusse ja lahendada mis tahes vaidlust või algatada asja omal initsiatiivil.

§ 12. Majandusvaidlused, mida lahendab autonoomse vabariigi, krai, oblasti, linna, autonoomse oblasti ja autonoomse ringkonna riiklik arbitraaž

Autonoomse vabariigi, krai, oblasti, linna, autonoomse oblasti ja autonoomse ringkonna riiklik arbitraaž lahendab kõiki riikliku arbitraaži organile alluvaid vaidlusi ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahel, välja arvatud vaidlused, mis kuuluvad NSV Liidu Riikliku Arbitraaži ja liiduvabariigi riikliku arbitraaži pädevusse.

Autonoomse vabariigi, krai, oblasti, linna, autonoomse oblasti ja autonoomse ringkonna riiklikul arbitraažil on vaidluste sellele arbitraažile alluvuse piires õigus algatada asja omal initsiatiivil.

§ 13. Riikliku arbitraaži organite poolt lahendatavate majandusvaidluste alluvus, mis on seotud kaupade importimise tellimuste täitmisega ja kaupade hankimisega ekspordiks

Vaidlusi, milles üheks pooleks on väliskaubandusorganisatsioon ja mis on seotud kaupade importimise tellimuste täitmisega ja kaupade hankimisega ekspordiks, sealhulgas ka veolepingutest tulenevaid vaidlusi, lahendab:

- 1) NSV Liidu Riiklik Arbitraaž, kui hagihind on üle 50 000 rubla;
- 2) VNFSV Riiklik Arbitraaž, kui hagihind on üle 20 000 rubla, kuid mitte üle 50 000 rubla;
- 3) Moskva Oblasti Riiklik Arbitraaž, kui hagihind on kuni 20 000 rubla.

§ 14. Riikliku arbitraaži organite poolt lahendatavate majandusvaidluste territoriaalne alluvus

Riikliku arbitraaži organeile alluvad vaidlused, mis tekivad majanduslepingute sõlmimisel, muutmisel ja lõpetamisel, vaatab läbi hankija-, töövõtja- või teenuseid osutava ettevõtte, asutuse või organisatsiooni asukoha järgne riiklik arbitraaž. Majanduslepingute täitmisel ja muudel alustel tekkivad vaidlused vaadatakse läbi kostja asukoha järgi.

Kui asjas osaleb koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksus, määratakse vaidluse territoriaalne alluvus kindlaks kooskõlas käesoleva paragrahvi esimese lõiguga olenevalt tootmis- või struktuuriüksuse, mitte aga koondise (kombinaadi) asukohast.

Kui asjas osalevad kostjad, kes asuvad eri vabariikide, kraide, oblastite, vabariikliku alluvusega linnade, autonoomsete oblastite või autonoomsete ringkondade territooriumil, vaatab vaidluse läbi ühe kostja asukoha järgne riiklik arbitraaž hageja valikul.

§ 15. Majandusvaidluste erandalluvus

Mittekohase kvaliteedi või mittekomplektse toodangu hankimisega seotud vaidlusi, milles osaleb mitu kostjat, vaatab läbi toodangu valmistajaks oleva kostja asukoha järgne riiklik arbitraaž, kui aga hangitud toodangu on valmistanud mitu tootjat, vaatab vaidluse läbi hankijaks oleva kostja asukoha järgne riiklik arbitraaž.

Toodangu puudujäägiga seotud vaidluse, milles osaleb mitu kostjat, vaatab läbi saatja asukoha järgne riiklik arbitraaž. Sellise toodangu puudujäägiga seotud vaidlus, mille saatja saatis edasi ilma tootja taarat

ja pakendit avamata, vaadatakse läbi tootja asukoha järgi, kui aga edasi saadeti mitme tootja valmistatud toodang, vaadatakse vaidlus läbi selle saatja asukoha järgi, kellelt toodang saadi.

Veolepingust tekkinud vaidluse, milles üheks kostjaks on transpordiorgan, vaatab läbi transpordiorgani asukoha järgne riiklik arbitraaž.

§ 16. Hagimaterjali või asja üleandmine alluvuse järgi ja seejuures tekkinud lahkarvamuste lahendamine

Kui majandusvaidlus ei kuulu vastava riikliku arbitraaži organi alluvusse või kui vaidluse alluvus on selle läbivaatamise protsessis muutunud kas hagi hinna suurenemise, hagi aluse muutumise, vastuhagi esitamise, teise hageja või kostja kaasamise või poole asendamise tagajärjel, saadab riiklik arbitraaž hagimaterjali või asja ettenähtud alluvuse järgi edasi hiljemalt viie päeva jooksul pärast hagiavalduse saamist või asja üleandmise kohta määruse tegemist.

Kui hageja vähendab haginõude suurust, peab vaidluse lahendama sama riiklik arbitraaž.

Asja üleandmise kohta tehtud määrust võib läbi vaadata järelevalve korras.

Kui riiklik peaarbiter või riikliku peaarbiteri asetäitja tunnistab, et hagimaterjal või asi on vastavale riikliku arbitraaži organile üle antud alluvuskorda rikkudes, saadetakse see materjal või asi koos vastava arvamuselga vaidluse alluvusküsimuse lahendamiseks liiduvabariigi riiklikku arbitraaži, kui lahkarvamused olid tekkinud selle vabariigi riiklike arbitraažide vahel, või NSV Liidu Riiklikku Arbitraaži, kui lahkarvamused olid tekkinud eri liiduvabariikide riiklike arbitraažide vahel.

III peatükk

Arbitraažiprotsessi osalised

§ 17. Majandusvaidluste läbivaatamises osalevad pooled

Riiklikes arbitraažides lahendatavates vaidlustes võivad poolteks — hagejaks ja kostjaks — olla ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, kes on juriidilised isikud. Hagejaks on ettevõtte, asutus või organisatsioon, kes hagi esitas või kelle huvides esitati hagi või algatati asi, kostjaks on aga ettevõtte, asutus või organisatsioon, kelle vastu on suunatud haginõue.

§ 18. Poolte õigused ja kohustused

Kummalgi pooltel on majandusvaidluse läbivaatamisel riiklikus arbitraažis võrdsed protsessiõigused.

Pooltel on õigus tutvuda asja materjaliga, teha sellest väljavõtteid ja ära kirju, esitada tõendeid, osaleda tõendite vaatluses ja uurimises, esitada taotlusi, anda seletusi, esitada oma väiteid kõigi vaidluse läbivaatamisel tekkinud küsimuste kohta, vaielda arbitraažiprotsessi teiste osaliste taotluste ja väidete vastu, sõlmida seadusel põhinevaid kokkuleppeid vaidlusküsimuses teise poolega, osaleda otsuse tegemises, esitada taotlusi otsuse läbivaatamise kohta ja kasutada muid käesolevate eeskirjadega antud õigusi.

Pooled on kohustatud heauskselt kasutama neile kuuluvaid protsessi-õigusi, austades vastastikku teise poole õigusi ja seaduslikke huve, ning rakendama abinõusid kõigi asja tehjolute igakülgeks, täielikuks ja objektiivseks uurimiseks.

§ 19. Hagi aluse või eseme muutmine, haginõude suuruse muutmine, hagit loobumine ja hagi õigeksvõtmine

Kuni majandusvaidluse kohta otsuse tegemiseni on hagejal õigus muuta hagi alust või eset ja suurendada haginõuet tingimusel, et järgitaks vaidluse vahetu lahendamise korda selles osas.

Hagejal on õigus hagit loobuda või vähendada haginõuet. Kostjal on õigus võtta hagi õigeks täielikult või osaliselt.

Riiklik arbitraaž ei arvesta hagit loobumist, haginõude vähendamist ega hagi õigeksvõtmist, kui need toimingud on vastuolus seadusandlusega või rikuvad ükskõik kelle õigusi või seadusega kaitstud huve.

Riiklikul arbitraažil on õigus muuta hagi alust või eset omal initsiatiivil.

§ 20. Koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksuse osalemine arbitraažiprotsessis

Koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksus võib koondise (kombinaadi) nimele osaleda arbitraažiprotsessis nendes vaidlustes, mis on tekkinud majanduslepingute sõlmimisel selle üksuse poolt vastavalt talle antud õigusele, selliste lepingute muutmisel ja lõpetamisel ning koondise (kombinaadi) volitusel ka sellistes vaidlustes, mis on tekkinud lepingute täitmisel ja muudel alustel. Seejuures on arbitraažiprotsessis pooleks vastav koondis (kombinaat).

Koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksusel, kes osaleb arbitraažiprotsessis, on vastava poole õigused ja kohustused.

§ 21. Poolte esindajad

Poolte esindajaiks riiklikus arbitraažis on ettevõtete, asutuste, organisatsioonide ja nende kõrgemalseisvate organite, samuti koondiste (kombinaatide) arbitraažiprotsessis osalevate tootmis- või struktuuriüksuste juhid või juhtide asetäitjad. Nende isikute volitusi kinnitatakse nende ametiseisundit tõendavate dokumentidega.

Poolte esindajaiks võivad olla ka teised isikud; nende volitusi kinnitatakse nõuetekohaselt vormistatud volikirjaga.

§ 22. Mitme hageja või kostja osalemine asjas

Hagi võivad esitada mitu hagejat, samuti võib hagi esitada mitme kostja vastu. Iga hageja või kostja on arbitraažiprotsessis teise poole suhtes iseseisev.

§ 23. Teise hageja või kostja kaasamine asjasse

Küllaldaste aluste olemasolu korral on riiklikul arbitraažil õigus kuni majandusvaidluse kohta otsuse tegemiseni kaasata poolte taotlusel või omal initsiatiivil asjast osa võtma teise hageja või kostjana vastava ettevõtte, asutuse või organisatsiooni.

Hageja või kostja asjasse kaasamise taotluse võib rahuldada tingimusel, et pooled on rakendanud abinõusid vaidluse vahetuks lahendamiseks. Hageja või kostja kaasamine asjasse riikliku arbitraaži initsia-

tiivil vaidluse läbivaatamise ajal võib toimuda olenemata selliste abinõude rakendamisest.

Hageja või kostja kaasamise kohta asjasse koostatakse määrus.

§ 24. Poolte kõrgemalseisvate organite osalemine arbitraažiprotsessis

Poolte kõrgemalseisvad organid võivad osaleda arbitraažiprotsessis, kui nad esitavad hagi alluva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni huvi- des. Seejuures on neil hageja protsessiõigused ja -kohustused.

§ 25. Ettevõtte, asutuse ja organisatsiooni ametiisikute ja eksperdi osalemine arbitraažiprotsessis

Arbitraažiprotsessis võivad osaleda poolte ja teiste ettevõtete, asu- tuste ja organisatsioonide ametiisikud, kui nad on välja kutsutud andma seletusi majandusvaidluse sisu kohta. Neil isikutel on õigus tutvuda asja materjaliga, anda seletusi, esitada tõendeid, osaleda tõendite vaat- luses ja uurimises ning nad on kohustatud heauskselt kasutama oma protsessiõigusi.

Nimetatud isikud on kohustatud ilmuma väljakutse peale riiklikku arbitraaži, teatama neile teada olevad andmed ja asja tehjolud ning esi- tama riikliku arbitraaži nõudmisel kirjalikud seletused.

Arbitraažiprotsessis võivad osaleda eksperdid.

§ 26. Üldsuse osalemine majandusvaidluste läbivaatamises

Vaidluste riiklikus arbitraažis läbivaatamises osalema lubatakse nende ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ühiskondlike organisat- sioonide ja töökollektiivide esindajaid, kes on asjas poolteks, et nad esitaksid riiklikule arbitraažile neid volitanud organisatsioonide ja kol- lektiivide arvamuse läbivaadatava vaidluse kohta.

Ühiskondlike organisatsioonide ja töökollektiivide esindajatel on õigus tutvuda asja materjaliga, esitada tõendeid ja oma väiteid vaidluse läbivaatamisel tekkinud kõigi küsimuste kohta, osaleda tõendite vaat- luses ja uurimises, samuti seaduslikkuse ja riikliku distsipliini rikkumise ning majandustegevuses esinevate puuduste põhjuste väljaselgitamises ning nad on kohustatud kasutama oma protsessiõigusi ranges vastavuses seadusandlusega.

Ühiskondlike organisatsioonide ja töökollektiivide esindajate voli- tusi kinnitatakse väljavõttega töökollektiivi üldkoosoleku või ühiskond- liku organisatsiooni valitava organi otsusest, mis on vastu võetud seoses riiklikus arbitraažis läbivaadatava vaidlusega.

§ 27. Protsessi õigusjärglus

Kui vaidlusaluse või riikliku arbitraaži otsusega tuvastatud õigus- suhte üks pool langeb välja seoses ettevõtte, asutuse või organisatsiooni reorganiseerimisega, asendab riiklik arbitraaž selle poole tema õigus- järglasega, tehes vastava märkme otsuses või määrukses. Õigusjärglus on võimalik arbitraažiprotsessi mis tahes staadiumis.

IV peatükk

Tõendid

§ 28. Tõendite mõiste ja liigid

Asjas on tõendeiks mis tahes tegelikud andmed, mille alusel riiklik arbitraaž seadusandlusega kindlaksmääratud korras tuvastab selliste asjaolude olemasolu või puudumise, mis põhjendavad poolte nõudmisi ja vastuväiteid, samuti muud asjaolud, millel on tähtsust majandusvaidluse õigeks lahendamiseks.

Need andmed tehakse kindlaks järgmiste vahenditega: kirjalike ja asitõenditega, poolte esindajate seletustega, poolte ja teiste ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ametiisikute seletustega, samuti ekspertide arvamusega.

§ 29. Tõendamise ja tõendite esitamise kohustus

Kumbki pool peab tõendama need asjaolud, millele ta viitab kui oma nõudmiste ja vastuväidete alusele.

Tõendeid esitavad pooled ja teised arbitraažiprotsessi osalised.

§ 30. Tõendite kuuluvus ja lubatavus

Riiklik arbitraaž võtab vastu ainult neid tõendeid, millel on asjas tähtsus.

Asja tehilolusid, mis seadusandluse kohaselt peavad olema tõendatud teatud tõendamisvahenditega, ei või tõendada muude tõendamisvahenditega.

§ 31. Tõendamisest vabastamise alused

Asjaolud, mille riiklik arbitraaž on tunnistanud üldtuntuks, ei vaja tõendamist.

Ühe majandusvaidluse läbivaatamisel riikliku arbitraaži otsusega tuvastatud fakte ei tõendata uuesti teiste vaidluste läbivaatamisel, milles osalevad samad ettevõtted, asutused või organisatsioonid.

Jõustunud kohtuotsus kriminaalasjas on vaidlust läbivaatavale riiklikule arbitraažile kohustuslik küsimustes, kas teatud teod on toime pandud ja kes need toime pani.

Jõustunud kohtuotsus tsiviilasjas on vaidlust läbivaatavale riiklikule arbitraažile kohustuslik küsimuste puhul faktidest, mis kohus tuvastas ja millel on asjas tähtsus.

§ 32. Kirjalikud tõendid

Kirjalikeks tõenditeks on aktid, kirjad, seletused, teatmed, arvamused ning muud dokumendid ja materjalid, mis sisaldavad andmeid asjaolude kohta, millel on tähtsus majandusvaidluse õigeks lahendamiseks.

Kirjalikud tõendid esitatakse originaalidena või nõuetekohaselt tõestatud ära kirjadena. Kui asjas on tähtsus ainult dokumendi osal, esitatakse nõuetekohaselt tõestatud väljavõtte dokumendist.

Juhul kui seadusandluse kohaselt saab asja tehilolusid tõendada ainult originaaldokumentidega, samuti muudel vajalikel juhtudel tuleb riikliku arbitraaži nõudmisel esitada originaaldokumendid.

§ 33. Asitõendid

Asitõenditeks on esemed, mis võivad olla majandusvaidluse õigeks lahendamiseks tähtsust omavate asjaolude kindlakstegemise vahendiks.

§ 34. Tõendite väljanõudmine

Riiklikul arbitraažil on õigus nõuda ettevõtelt, asutustelt ja organisatsioonidelt, sealhulgas ka nendelt, kes ei ole poolteks, dokumentide, andmete ja arvamuste esitamist, mis on vajalikud majandusvaidluse lahendamiseks, samuti tutvuda selliste materjalidega vahetult ettevõttes, asutuses või organisatsioonis.

Pool, kes taotleb tõendi väljanõudmist, peab näitama, milliseid asjas tähtsust omavaid tehioolusid on võimalik kindlaks teha selle tõendi abil.

Riiklik arbitraaž võib poolele anda volitused saada selliseid tõendeid ettevõtelt, asutustelt või organisatsioonidelt, kes ei ole läbivaadatavas vaidluses poolteks.

§ 35. Kirjalike ja asitõendite vaatlus ning uurimine nende asukohas

Kui kirjalike ja asitõendite esitamine on raskendatud, võib riiklik arbitraaž neid tõendeid vaadelda ja uurida nende asukohas.

Tõendite vaatluse ja uurimise tulemuste kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla riiklik arbiter ning tõendite vaatlusest ja uurimisest osavõtnud poolte esindajad. Protokoll lisandatakse toimikule.

§ 36. Kirjalike ja asitõendite tagastamine

Toimikus olevad originaaldokumendid tagastatakse ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele nende palvel pärast majandusvaidluse läbivaatamist, kui esitatakse nende dokumentide nõuetekohaselt tõestatud ärakirjad.

Riiklikus arbitraažis asuvad asitõendid tagastatakse pärast vaidluse läbivaatamist ettevõttele, asutusele või organisatsioonile, kellelt need olid saadud, või antakse üle ettevõttele, asutusele või organisatsioonile, kelle õigust neile asjadele riiklik arbitraaž tunnistas.

§ 37. Ekspertiisi määramine ja tegemine

Majandusvaidluse lahendamisel tekkivate küsimuste selgitamiseks, mis nõuavad eriteadmisi, määrab riiklik arbitraaž ekspertiisi (tehnikaa-, kaubatundmis-, raamatupidamis- jm. ekspertiisi).

Arbitraažiprotsessi osalistel on õigus esitada riiklikule arbitraažile küsimusi, mida ekspert peab selgitama.

Küsimused, mille kohta nõutakse eksperdiarvamust, määrab riiklik arbitraaž lõplikult kindlaks oma määruses.

Ekspertiisi tegemine tuleb teha ülesandeks kompetentsetele asutustele ja organisatsioonidele ja üksnes siis, kui selline võimalus puudub, vahetult spetsialistidele, kellel on selleks vajalikud teadmised. Ekspertiisi tegeval isikul on õigus tutvuda asja materjaliga ja nõuda pooltelt täiendavat materjali. Vajaduse korral tehakse ekspertiis poolte esindajate osavõtul.

§ 38. Eksperdiarvamus

Eksperdiarvamus peab sisaldama tehtud uuringute üksikasjaliku kirjelduse, uuringute tulemuste põhjal tehtud järeldused ja põhistatud vas-

tused riikliku arbitraaži esitatud küsimustele. Arvamus esitatakse riiklikule arbitraažile kirjalikult ja ärakirjad saadetakse pooltele.

Kui ekspertiisi tegemisel tuvastatakse majandusvaidluse õigeks lahendamiseks tähtsust omavad asjaolud, mille kohta riiklik arbitraaž ei ole küsimusi esitanud, esitab ekspert oma arvamuses järeldused ka nende asjaolude kohta.

Kui eksperdiarvamus ei ole küllalt selge või on ebatäielik, võib riiklik arbitraaž määrata täiendava ekspertiisi. Kui riiklik arbitraaž ei nõustu eksperdiarvamusega, võib ta määrata kordusekspertiisi, tehes selle ülesandeks teisele eksperdile.

§ 39. Tõendite hindamine

Riiklik arbitraaž hindab kõiki tõendeid oma sisemise veendumuse järgi, mis rajaneb kõigi asja tehilolude igakülgtsel, täielikul ja objektiivsel uurimisel, juhindudes seejuures seadusandlusest.

Mitte mingil tõendil ei ole riikliku arbitraaži jaoks ette kindlaksmääratud jõudu.

Kui üks pool võtab õigeks faktilisi andmeid ja asjaolusid, millega teine pool põhjendab oma nõudmisi või vastuväiteid, ei ole see riikliku arbitraaži jaoks kohustuslik.

Ekspertiisiarvamus arutatakse riikliku arbitraaži istungil ja hinnatakse kogumis kõigi teiste tõenditega asja kohta.

Riiklik arbitraaž võib eksperdiarvumuse tagasi lükata, märkides otsuses tagasilükkamise motiivid.

V peatükk

Hagi tagamine

§ 40. Hagi tagamise eesmärk

Riiklik arbitraaž võib poolte avalduse alusel või omal initsiatiivil rakendada abinõusid hagi tagamiseks. Hagi tagamine on lubatud siis, kui selliste abinõude rakendamata jätmine võib raskendada otsuse täitmist või teha selle võimatuks.

§ 41. Hagi tagamise abinõud

Hagi tagamise abinõudeks võivad olla:

- 1) kostja vara või raha arestimine;
- 2) kostjale teatavate toimingute sooritamise keelamine;
- 3) sissenõudmise peatamine hageja poolt vaidlustatava täitedokumendi või muu dokumendi järgi, mille alusel sissenõudmine toimub vaieldamatus (aktseptita) korras.

Hagi tagamise kohta koostatakse määrus.

§ 42. Hagi tagamise tühistamine

Hagi tagamise tühistamise küsimuse lahendab majandusvaidlust läbi-vaatav riiklik arbitraaž.

VI peatükk

Arbitraažikulud

§ 43. Arbitraažikulude krostis

Arbitraažikulud koosnevad riigilõivust ja summadest, mis kuuluvad väljamaksmisele riikliku arbitraaži poolt määratud ekspertiisi tegemise eest.

§ 44. Riigilõiv

Hagiavaldustelt ja riikliku arbitraaži otsuste läbivaatamise avaldustelt tuleb maksta riigilõivu.

§ 45. Hagihind

Hagihinna, mille järgi arvutatakse riigilõivu, määrab kindlaks hageja, lähtudes sissenõutavast summast või summast, mida hageja vaidlustab täitedokumendi või muu dokumendi järgi, mille alusel toimub sissenõudmine vaieldamatus (aktseptita) korras. Majandusvaidlustes vara nõudmise kohta määratakse hagihind selle vara maksumusest lähtudes. Hagihinna hulka arvatakse ka hagiavalduses märgitud leppetrahvi (trahvi, viivise) summad, kui need aga ei ole hagiavalduses märgitud, siis riikliku arbitraaži otsusega kindlaksmääratud leppetrahvi (trahvi, viivise) summad. Kui hageja on määranud hagihinna valesti või kui asi on algatatud riikliku arbitraaži initsiatiivil, määrab hagihinna riiklik arbitraaž.

Mitmest iseseisvast nõudmisest koosneva hagi hind määratakse kindlaks kõigi nõudmiste summana.

§ 46. Riigilõivu tasumine

Riigilõivu tasutakse seadusandlusega kehtestatud korras ja suuruses. Riikliku arbitraaži initsiatiivil algatatud asjas otsuse tegemisel nõutakse riigilõiv eelarve tuludesse üldalustel.

Kui haginõuet suurendatakse, nõutakse puudujääv riigilõivusumma sisse vastavalt suurendatud hagihinnale.

Kui üks riiklik arbitraaž annab teisele riiklikule arbitraažile läbivaatamiseks hagimaterjali või majandusvaidluse asja, mis on tekkinud lepingu sõlmimisel, muutmisel või lõpetamisel, nõuab puudujääva riigilõivu sisse see riiklik arbitraaž, kellele see materjal või asi üle anti.

§ 47. Riigilõivu tagastamine

Riigilõiv kuulub tagastamisele seadusandlusega ettenähtud juhtudel.

Riigilõivu tagastab rahandusorgan riikliku arbitraaži otsuse või määruse alusel, milles märgitakse ära asjaolud, mis on riigilõivu täieliku või osalise tagastamise aluseks. Avalduse puhul, millelt riigilõiv on tasutud, kuid mida riiklikule arbitraažile ei ole esitatud, tagastatakse riigilõiv riikliku arbitraaži poolt väljaantava õiendi alusel.

§ 48. Ekspertiisi tegemise eest tasumisele kuuluvate summade kindlaksmääramine

Kui ekspertiisi tehakse tasu eest, määrab selle suuruse riiklik arbitraaž oma otsuses, arvestades kehtestatud korras kindlaksmääratud tasumäärasid ja ekspertiisi tegemiseks kulunud aega.

Ekspertide hüvitatakse riiklikku arbitraaži tulekuga seotud sõidukulud ja eluruumi üürimise kulud ning makstakse päevaraha suuruses, mis on seadusandlusega ette nähtud ametialasesse komandeeringusse lähetatavaile töötajale.

§ 49. Arbitraažikulude jaotus

Riigilõivu tasumine pannakse:

1) lepingu sõlmimisel, muutmisel või lõpetamisel tekkinud vaidluse puhul poolele, kes alusetult keeldub vastu võtmast teise poole ettepanekuid, või mõlemale poolele, kui riiklik arbitraaž lükkas osaliselt tagasi kummagi poole ettepanekud;

2) lepingu täitmisel ja muudel alustel tekkinud vaidluste puhul pooltele proportsionaalselt rahuldatud haginõuete suurusel.

Kui asi tekkis ühe poole väära tegevuse tõttu (kostja jättis pretensioonile vastamata, hageja ei saanud kostjale pretensiooni läbivaatamiseks nõutud dokumente jms.), on riiklikul arbitraažil õigus panna riigilõivu tasumisega seotud kulud selle poole kanda, olenemata vaidluse lahendist.

Riigilõiv, mille tasumisest hageja oli kehtestatud korras vabastatud, nõutakse sisse kostjalt eelarvetuludesse proportsionaalselt rahuldatud haginõuete suurusel, kui kostja ei ole riigilõivu tasumisest vabastatud.

Riiklik arbitraaž hüvitab poolele, kelle kasuks tehti otsus, riigilõivu tasumisega seotud kulud teise poole arvel, kuigi see pool oli riigilõivu tasumisest vabastatud.

Ekspertiisi eest tasumisele kuuluvad summad pannakse: hagi rahuldamisel kostjale; hagi rahuldamata jätmisel hagejale; hagi osalisel rahuldamisel mõlemale poolele proportsionaalselt rahuldatud haginõuete suurusel.

VII peatükk

Protsessitähatajad

§ 50. Protsessitähataegade kehtestamine ja arvutamine

Protsessitoiminguid sooritatakse seadusandlusega kehtestatud tähtaegade jooksul. Kui seadusandlusega ei ole protsessitähataegu kehtestatud, määrab need kindlaks riiklik arbitraaž.

Protsessitoimingute tähtajad määratakse kindlaks täpse kalendripäevaga, viitega sündmusele, mis tingimata peab saabuma, või ajavahemikuga. Viimasel juhul võib toiminguid sooritada kogu ajavahemiku jooksul.

Aastates, kuudes või päevades arvutatava protsessitähataja kulg algab kulgemise algust määravale kalendripäevale või sündmusele järgneval päeval.

§ 51. Protsessitähataegade lõppemine

Aastates arvutatav tähtaeg lõpeb tähtaja viimase aasta vastaval kuupäeval. Kuudes arvutatav tähtaeg lõpeb tähtaja viimase kuu vastaval päeval. Kui kuudes arvutatava tähtaja lõpp langeb sellisele kuule, milles vastavat kuupäeva ei ole, lõpeb tähtaeg selle kuu viimasel kuupäeval.

Kui tähtaja viimane päev langeb mittetööpäevale, loetakse tähtaja lõpupäevaks sellele päevale järgnev esimene tööpäev.

Protsessitoimingut, mille sooritamiseks on kehtestatud tähtaeg, võib sooritada kuni tähtaja viimase päeva kella kahekümne neljani. Kui hagiavaldus, hagiavalduse vastulause, avaldus otsuse läbivaatamise kohta ja muud dokumendid olid postitatud või antud telegraafile tähtaja viimasel päeval enne kella kahtekümmend nelja, ei loeta tähtaega möödalastuks.

§ 52. Protsessitähtaegade möödalaskmise tagajärjed

Seadusandlusega kehtestatud või riikliku arbitraaži poolt määratud tähtaja möödumisel lõpeb protsessitoimingu sooritamise õigus.

Avaldused ja muud dokumendid, mis on esitatud pärast protsessitähtaja möödumist, võib tagastada või jätta läbi vaatamata.

§ 53. Protsessitähtaegade peatumine

Kõigi veel möödumata protsessitähtaegade kulg peatub asja menetluse peatamisega. Asja menetluse uuendamise päevast jätkub protsessitähtaegade kulg.

§ 54. Protsessitähtaegade ennistamine ja pikendamine

Tunnistanud seadusandlusega kehtestatud protsessitähtaja möödalaskmise põhjused mõjuvaiks, võib riiklik arbitraaž möödalastud tähtaja ennistada.

Avaldus möödalastud protsessitähtaja ennistamise kohta esitatakse sellele riikliku arbitraaži organile, kus tuli sooritada protsessitoiming.

Möödalastud tähtaja ennistamine märgitakse riikliku arbitraaži otsuses või määruses. Tähtaja ennistamisest keeldumise kohta tehakse määrus, mis saadetakse avaldajale.

Tähtaja ennistamisest keeldumise kohta tehtud määruse võib läbi vaadata järelevalve korras.

Riikliku arbitraaži määratud tähtaegu võib arbitraaž pikendada poolte avalduse põhjal või omal initsiatiivil.

VIII peatükk

Hagi esitamine

§ 55. Hagiavalduse vorm ja sisu

Hagiavaldus esitatakse riiklikku arbitraaži kirjalikult ja sellele kirjutab alla ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juht või tema asetäitja, kui aga hagiavalduse esitab koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksus, siis kirjutab sellele alla viimase juht või tema asetäitja.

Hagiavalduses peab olema märgitud:

- 1) riikliku arbitraaži organi nimetus, kuhu avaldus esitatakse;
- 2) hagiavalduse allakirjutamise kuupäev ja number;
- 3) poolte, koondiste (kombinaatide) tootmis- või struktuuriüksuste nimetus ja alluvus, postiaadressid, konto nimetus ja number, millelt võib teostada sissenõuet, konto nimetus ja number, millele tuleb kanda sissenõutud summa, nende krediidasutuste nimetused, kus asuvad poolte kontod;

4) hagi hind, kui hagi kuulub hindamisele; lepingusumma (majandusvaidlustes, mis tekivad lepingu sõlmimisel, muutmisel ja lõpetamisel);

5) asjaolud, mis on hageja nõudmiste aluseks, ja avalduses esitatud asjaolusid kinnitavad tõendid, sissenõutava või vaidlustatava summa põhjendatud arvutus ning seadusandlus, mille alusel hagi esitatakse;

6) andmed majandusvaidluse vahetuks lahendamiseks rakendatud abinõude kohta ja teisele poolele sellekohase ettepaneku saatmise kuupäev, samuti vastuse saamise kuupäev; vastuses, lahkarvamuste protokollis või teistes dokumentides esitatud väidete tagasilükkamise motiivid;

7) hageja (hagejate) nõudmine; kui hagi esitati mitme kostja vastu, siis nõudmine iga kostja suhtes;

8) avaldusele lisatavate dokumentide loetelu.

Hagejal on õigus ära näidata hagiavalduses ka muud andmed, kui ta arvab, et need on vajalikud vaidluse õigeks lahendamiseks.

§ 56. Hagiavaldusele lisatavad dokumendid

Hagiavaldusele lisatakse dokumendid, mis tõendavad:

1) asjaolusid, millega hageja põhjendab oma nõudmist;

2) koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksuse volitusi, kui ta esitab avalduse;

3) hageja poolt abinõude rakendamist majandusvaidluse vahetuks lahendamiseks iga kostjaga (lepingute sõlmimisel, muutmisel ja lõpetamisel tekkinud vaidlustes vastavalt leping, lepinguprojekt, kiri nõudmisega sõlmida, muuta või lõpetada leping, lahkarvamuste protokoll ja selle saamise kuupäeva tõendavad dokumendid, andmed ühe poole ettepanekute ja nende kehtestatud korras läbivaatamise kohta, teise poole vastus, kui see on saadud, ja muud dokumendid; lepingute täitmisel ja muudel alustel tekkinud vaidlustes — pretensiooni ärakiri, tõendid selle kostjale saatmise kohta ja pretensiooni vastuse ärakiri, kui vastus on saadud);

4) kostjale hagiavalduse ära kirja ja sellele lisatud dokumentide (postikviitung, väärtkirja sisukiri, väljavõte postisaadetiste registrist jms.) saatmist;

5) kehtestatud korras riigilõivu tasumist.

§ 57. Hagiavalduse ära kirja ja hagiavaldusele lisatavate dokumentide saatmine

Hageja on kohustatud hagi esitamisel, samuti juhul, kui riiklik arbitraaz kaasab asjasse teise hageja või kostja, saatma pooltele hagiavalduse ära kirja ja hagiavaldusele lisatud dokumentide ära kirjad, kui pooltel neid ei ole.

§ 58. Haginõuete ühendamine

Hagejal on õigus ühendada ühes hagiavalduses mitu nõudmist, kui need on omavahel seotud tekkimise aluste või esitatud tõendite poolest, samuti teistel juhtudel, kui seadusandlusega on haginõuete ühendamine lubatud.

Hagejal on õigus ühendada ühes hagiavalduses mitu alla 100 rubla suurust nõudmist NSV Liidu Riikliku Arbitraazi poolt kehtestatud korras.

Riiklikul arbitril on õigus ühendada üheks asjaks sellele riikliku arbitraazi organile kehtestatud majandusvaidluste alluvuse piires mitu ühesugust asja, milles osalevad samad pooled.

§ 59. Hagiavalduse vastulause

Kostja on kohustatud hiljemalt viie päeva jooksul pärast hagiavalduse ära kirja saamist saatma riiklikule arbitraažile, hagejale ja teistele kostjatele hagiavalduse vastulause ja kõik dokumendid, mis on vajalikud majandusvaidluse läbivaatamiseks.

Vastulausele kirjutab alla ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juht või tema asetäitja või koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksuse juht või tema asetäitja, kui see üksus osaleb arbitraažiprotsessis. Vastulause saadetakse välja tähitud või väärtkirjaga või antakse kätte allkirja vastu.

Vastulauses tuuakse ära:

1) riikliku arbitraaži organi nimetus, kus vaidlust läbi vaadatakse;
2) vastulause allakirjutamise kuupäev ja number ning hageja nimetus;

3) vaidluse vahetu lahendamise kohta esitatud ettepanekule saadetud vastuse sisu, kui hagiavalduses on märgitud, et hageja ei ole sellele ettepanekule vastust saanud (sel juhul lisatakse vastulausele ära kiri, mis on tehtud vastusest ettepanekule vaidluse vahetu lahendamise kohta ja tõendid selle saatmise kohta hagejale);

4) õigeksvõetud summa suurus ja arvutus, kui see on aga üle kantud, siis vastava maksekorralduse number ja kuupäev ning tõendid selle kohta, et krediidasutus on võtnud maksekorralduse täitmiseks;

5) hageja nõudmiste täieliku või osalise tagasilükkamise motiivid koos viitega seadusandlusele, samuti tõendid, mis põhjendavad hagi nõude tagasilükkamist;

6) vastulausele lisatud dokumentide loetelu.

§ 60. Vastuhagi esitamine

Majandusvaidluse kohta otsuse tegemiseni on kostjal õigus esitada hagejale vastuhagi, et see läbi vaadata koos esialgse hagiga. Vastuhagi peab olema seotud esialgse hagiga.

Vastuhagi esitatakse hagi esitamise üldeeskirjade kohaselt.

IX peatükk

Asja algatamine ja materjali ettevalmistamine Riikliku Arbitraaži istungil läbivaatamiseks

§ 61. Hagiavalduse vastuvõtmine

Hagiavalduse vastuvõtmise otsustab riiklik arbiter.

§ 62. Hagiavalduse vastuvõtmisest keeldumine

Riiklik arbiter keeldub hagiavaldust vastu võtmast, kui:

1) avaldus ei kuulu läbivaatamisele riikliku arbitraaži organeis;
2) on olemas kohtu-, arbitraaži, vahekohtu- või laadakomitee otsus samade poolte vahelise majandusvaidluse kohta, mis on tekkinud sama eseme kohta ja samadel alustel;

3) kohtu-, riikliku arbitraaži, vahekohtu või laadakomitee menetluses on samade poolte vaheline vaidlusasi, mis on tekkinud sama eseme kohta ja samadel alustel;

4) hagi on esitatud ettevõtte, asutuse või organisatsiooni vastu, kes seadusandluse kohaselt ei või olla sellises vaidluses kostjaks.

Hagiavalduse vastuvõtmisest keeldumise kohta tehakse määrus, mis saadetakse huvitatud ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele hiljemalt viie päeva jooksul pärast avalduse saamist.

Hagiavalduse vastuvõtmisest keeldumise määrusele, mis saadetakse avaldajale, lisatakse hagamaterjal.

Hagiavalduse vastuvõtmisest keeldumise määruse võib läbi vaadata järelevalve korras. Kui see määrus tühistatakse, loetakse hagiavaldus esitatuks päevast, mil esmakordselt pöörduiti avaldusega riiklikku arbitraaži.

§ 63. Hagiavalduse tagastamine

Riiklik arbiter tagastab hagiavalduse ja sellele lisatud dokumendid ilma läbivaatamata, kui:

1) hagiavaldusele on alla kirjutanud isik, kellel ei ole selleks õigust;

2) hageja ei ole märkinud avalduses poolte, koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksuste nimetusi, nende postiaadresse või nende krediidasutuste nimetusi, kus asuvad poolte kontod;

3) hageja ei ole märkinud asjaolusid, millega ta oma nõudmist põhjendab, tõendeid, mis kinnitavad avalduses esitatud asjaolusid, või sissenõutava või vaidlustatava summa põhjendatud arvutust;

4) hageja ei ole esitanud tõendeid kehtestatud suuruses riigilõivu tasumise kohta, välja arvatud lepingute sõlmimisel tekkinud majandusvaidluste korral;

5) hageja on rikkunud haginõuete ühendamise eeskirju või ühendanud ühes hagiavalduses mitu nõudmist ühe või mitme kostja vastu ning nende nõudmistega koos läbivaatamine takistab poolte õiguste ja omavaheliste suhete väljaselgitamist või muudab oluliselt keerulisemaks või pikendab vaidluse läbivaatamist;

6) hageja ei ole esitanud tõendeid kostjale hagiavalduse ärakirja ja sellele lisatud dokumentide saatmise kohta;

7) koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksuse poolt hagi esitamisel ei ole esitatud dokumente, mis kinnitavad tema volitusi;

8) hageja ei ole esitanud tõendeid nõuetekohaste abinõude rakendamise kohta vaidluse vahetuks lahendamiseks kehtestatud korras;

9) hageja ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et ta on pöördunud panga poole kostjalt võlgnevuse kättesaamiseks, kui seadusandluse kohaselt peab võlgnevuse kätte saama panga kaudu.

Hagiavalduse tagastamine ei takista teistkordset riiklikku arbitraaži pöördumist pärast rikkumise kõrvaldamist.

§ 64. Asja algatamine ettevõtte, asutuse või organisatsiooni avalduse põhjal

Hagiavalduse vastuvõtmisel teeb riiklik arbiter hiljemalt viie päeva jooksul pärast selle saamist määruse asja algatamise kohta ja saadab selle huvitatud ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele. Määruses märgitakse ära hagiavalduse vastuvõtmine, asja määramine läbivaatamiseks riikliku arbitraaži istungil, istungi aeg ja koht ning vajalikud toimingud asja istungil läbivaatamise ettevalmistamiseks. Selle määruse tegemisel järgitakse käesolevate eeskirjade §-i 83 nõudeid.

Määrus saadetakse ka teistele ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, kui neilt nõutakse dokumente, andmeid ja arvamusi või kui nende ametiisikuid kutsutakse riiklikku arbitraaži.

Kui poolte esindajate ilmumist riikliku arbitraaži istungile ei tunnistata kohustuslikuks, viidatakse sellele määruses.

§ 65. Asja algatamine riikliku arbitraaži initsiatiivil

Riiklikul arbitraažil on õigus algatada asju omal initsiatiivil, kui on andmeid selle kohta, et ettevõtted, asutused ja organisatsioonid on rikkunud riiklikku plaani- ja lepingudistsipliini või kui majandustegevuses on olnud teisi seaduslikkuse rikkumisi.

Ettevõtted, asutused ja organisatsioonid saadavad riikliku arbitraaži nõudmisel talle asja algatamiseks vajaliku täiendava materjali hiljemalt viie päeva jooksul pärast temalt päringu saamist.

Määrus asja algatamise kohta riikliku arbitraaži initsiatiivil tehakse, järgides käesolevate eeskirjade §-ide 64 ja 83 nõudeid. Määruses tuuakse ära ka andmed, mille põhjal asi algatatakse, ja rikkumise olemus.

§ 66. Riikliku arbiteri tegevus materjali ettevalmistamisel asja istungil läbivaatamiseks

Majandusvaidluse õige ja õigeaegse lahendamise tagamiseks sooritab riiklik arbiter vajalikel juhtudel järgmisi toiminguid materjali ettevalmistamisel asja istungil läbivaatamiseks:

1) lahendab hageja poolt märkimata ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide asjast poolena osavõtmiseks kaasamise küsimuse;

2) jätab kostjate hulgast välja need ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, kellele ei ole saadatud ettepanekut vaidluse vahetuks lahendamiseks, samuti need ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, kes seadusandluse kohaselt ei või olla kostjaiks sellises vaidluses;

3) kutsub välja poolte esindajad (kui pooled asuvad samas asulas, kus riiklik arbitraažgi) asja tehilude täpsustamiseks ja selgitab välja, missugust materjali võib täiendavalt esitada;

4) kohustab pooli koos sooritama teatud toiminguid (kontrollima arvutusi, teostama kohapealset vaatlust jms.);

5) nõuab ettevõtetest, asutustelt ja organisatsioonidelt, sealhulgas ka nendelt, kes ei ole poolteks, dokumente, andmeid ja arvamusi, mis on vaidluse lahendamiseks vajalikud, samuti tutvub selliste materjalidega vahetult ettevõttes, asutuses või organisatsioonis;

6) otsustab ekspertiisi määramise;

7) teostab kirjalike ja asitõendite vaatlust ja uurimist nende asukohas;

8) lahendab poolte esindajate riikliku arbitraaži istungile ilmumise mittekohustuslikuks tunnistamise küsimuse käesolevate eeskirjade §-i 70 teises lõigus ettenähtud juhtudel;

9) lahendab asja sisu kohta seletuste andmiseks ametiisikute väljakutumise küsimuse;

10) lahendab vaidluse vahetult ettevõttes, asutuses või organisatsioonis läbivaatamise küsimuse;

11) sooritab muid toiminguid vaidluse õige ja õigeaegse lahendamise tagamiseks.

X peatükk

Majandusvaidluste läbivaatamine**§ 67. Majandusvaidluste läbivaatamise tähtajad**

Riiklik arbitraaž peab vaidluse läbi vaatama hiljemalt ühe kuu jooksul arvates hagiavalduse saamise või riikliku arbitraaži intsiatiivil asja algatamise päevast.

Lepingute täitmisel ja muudel alustel tekkinud vaidlus vaadatakse läbi hiljemalt kahe kuu jooksul, kui kas või üks pooltest asub Kaug-Põhja piirkonnas või Kaug-Põhja piirkonnaga võrdsustatud paikkonnas.

Erandjuhtudel on riiklikul peaarbiteril või riikliku peaarbiteri ase-täitjal õigus pikendada vaidluse läbivaatamise tähtaega NSV Liidu Riikliku Arbitraaži poolt kindlaksmääratavas korras.

§ 68. Istungi pidamise kord

Istungi pidamise korra määrab kindlaks istungil eesistujaks olev riiklik arbiter, lähtudes sellest, et riiklik arbitraaž peab tagama asja kõigi tehiolude igakülge, täieliku ja objektiivse väljaselgitamise, poolte õiguste ja kohustuste range järgimise, seaduslikkuse ja riikliku distsipliini rikkumise põhjuste ning puuduste väljaselgitamise ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide majandustegevuses, samuti arbitraažiprotsessi kasvatusliku mõju. Riiklik arbiter selgitab arbitraažiprotsessi osalistele nende õigusi ja kohustusi ning osutab abi neile kuuluvate õiguste teostamisel.

Riikliku arbiteri poolt kindlaksmääratud korra kohaselt kuulatakse ära hageja ja kostja esindajad, ekspert ja teised istungil osalevad isikud.

Eriti keeruka majandusvaidluse läbivaatamisel on riiklikul arbiteril õigus teha kuni kolmepäevane vaheaeg, mille kohta tehakse otsuses märkus.

§ 69. Majandusvaidluse läbivaatamine, kui ei esitatud hagiavalduse vastulauset ja riikliku arbitraaži poolt nõutud materjali

Kui kostja ei ole esitanud hagiavalduse vastulauset ega riikliku arbitraaži poolt nõutud materjali, võib vaidluse läbi vaadata toimikus oleva materjali põhjal.

§ 70. Majandusvaidluse läbivaatamine poolte esindajate osavõtuta

Kui hageja või kostja või mõlema poole esindajad ei ilmu riikliku arbitraaži istungile, võib vaidluse läbi vaadata nende osavõtuta, kui riikliku arbiteri arvates mitteilmumine ei takista vaidluse lahendamist.

Kui asja materjal võimaldab lahendada vaidlust ilma poolte esindajateta, võib riiklik arbiter poolte taotlusel või omal initsiatiivil tunnistada mittekohustuslikuks poolte esindajate ilmumise riikliku arbitraaži istungile, samuti võib riiklik arbiter lahendada vaidluse ilma poolte esindajaid välja kutsumata.

§ 71. Majandusvaidluse läbivaatamine ettevõttes, asutuses või organisatsioonis

Vaidlusi, millel on suur ühiskondlik tähtsus, vaatab riiklik arbitraaž läbi vahetult ettevõttes, asutuses või organisatsioonis.

Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhid on kohustatud sel

juhul riiklikule arbitraažile kaasa aitama arbitraažiprotsessi korraldamisel.

§ 72. Asja läbivaatamise edasilükkamine

Riiklikul arbitraažil on käesolevate eeskirjade §-is 67 kehtestatud tähtaegade piires õigus asja läbivaatamist edasi lükata, kui on tarvis kaasata asjast poolena osa võtma teist ettevõtet, asutust või organisatsiooni, välja nõuda täiendavaid tõendeid, välja kutsuda ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ametiisikuid, kui ei ole saadud hagiavalduse vastulauset ega nõutud materjali, kui poolte esindajad ei ole ilmunud ja muudel juhtudel, kui asja ei saa läbi vaadata sellel istungil.

Asja läbivaatamise edasilükkamise kohta tehakse määrus, milles märgitakse järgmise istungi aeg ja koht.

§ 73. Asja menetluse peatamine ja menetluse uuendamine

Riiklik arbitraaž peatab asja menetluse, kui:

- 1) asja ei ole võimalik läbi vaadata enne, kui sellega seotud teine asi on lahendatud kohtus või riiklikus arbitraažis, või enne, kui vastav küsimus on lahendatud pädeva organi poolt;
- 2) riiklik arbitraaž on määranud ekspertiisi;
- 3) riiklik arbitraaž on saatnud materjali prokuratuuri- või siseasjade organile uurimiseks.

Riiklik arbitraaž uuendab asja menetluse pärast asjaolude kõrvaldamist, mis tingisid menetluse peatamise.

Asja menetluse peatamise ja menetluse uuendamise kohta tehakse määrus.

Asja menetluse peatamise määruse võib läbi vaadata järelevalve korras.

§ 74. Asja menetluse lõpetamine

Riiklik arbitraaž lõpetab asja menetluse, kui:

- 1) majandusvaidlus ei kuulu läbivaatamisele riikliku arbitraaži organeis;
- 2) on olemas kohtu-, arbitraaži, vahekohtu- või laadakomitee otsus samade poolte vahelise vaidluse kohta, mis on tekkinud sama eseme kohta ja samadel alustel;
- 3) hageja ei ole rakendanud abinõusid vaidluse vahetuks lahendamiseks ja sellise lahendamise võimalus on minetatud;
- 4) hagi on esitatud ettevõtte, asutuse või organisatsiooni vastu, kes seadusandluse kohaselt ei või olla sellises vaidluses kostjaks;
- 5) pooleks olev ettevõtte, asutus või organisatsioon on likvideeritud.

Asja menetluse lõpetamise puhul ei ole lubatud teistkordne riiklikku arbitraaži pöördumine samade poolte vahelise vaidlusega, mis on tekkinud sama eseme kohta ja samadel alustel.

Asja menetluse lõpetamise kohta tehakse määrus, milles võib otsustada arbitraažikulude jaotamise poolte vahel, riigilõivu tagastamise eelarvest, samuti käesolevate eeskirjade §-i 79 punktides 5 ja 6 ettenähtud trahvide sissenõudmise.

Asja menetluse lõpetamise määruse võib läbi vaadata järelevalve korras.

§ 75. Hagi läbivaatamata jätmine

Riiklik arbitraaž jätab hagi läbi vaatamata, kui:

- 1) hagiavaldusele on alla kirjutanud isik, kellel ei ole selleks õigust;
- 2) kohtu, riikliku arbitraaži, vahekohtu või laadakomitee menetluses on asi samade poolte vahelise majandusvaidluse kohta, mis on tekkinud sama eseme kohta ja samadel alustel;
- 3) hageja ei ole rakendanud abinõusid vaidluse vahetuks lahendamiseks ja sellise lahendamise võimalust ei ole minetatud;
- 4) hageja ei ole pöördunud panga poole kostjalt võlgnevuse kättesaamiseks, kui seadusandluse kohaselt peab võlgnevuse kätte saama panga kaudu;
- 5) hageja ei ole mõjuvate põhjusteta esitanud arbitraaži poolt nõutud materjali, mis on vajalik vaidluse lahendamiseks, või kui hageja esindaja ei ilmunud väljakutse peale arbitraaži istungile ja tema mitteilumumise takistab vaidluse läbivaatamist.

Hagi läbivaatamata jätmise kohta tehakse määrus, milles võib otsustada arbitraažikulude jaotamise poolte vahel, riigilõivu tagastamise eelarvest, samuti käesolevate eeskirjade §-i 79 punktides 5 ja 6 ettenähtud trahvide sissenõudmise.

Hagi läbivaatamata jätmise määruse võib läbi vaadata järelevalve korras.

Pärast asjaolude kõrvaldamist, mis olid hagi läbivaatamata jätmise aluseks, on hagejal õigus esitada uuesti sama hagi üldises korras.

§ 76. Riikliku arbitraaži teated

Avastanud majandusvaidluse läbivaatamisel seaduslikkuse ja riikliku distsipliini rikkumise ning puudused majandustegevuses, saadab riiklik arbitraaž NSV Liidu Riikliku Arbitraaži poolt kehtestatud korras ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, nende kõrgemalseisvatele organitele ja ametiisikutele teated nende rikkumiste ja puuduste kohta koos ettepanekutega nende kõrvaldamiseks, samuti süüdiolivate isikute vastutusele võtmiseks ning nende poolt tekitatud materiaalse kahju hüvitamiseks.

Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning nende kõrgemalseisvate organite juhid, kes on saanud sellise teate, on kohustatud teatama tarvituselevõetud abinõudest riiklikule arbitraažile ühe kuu jooksul, arvates teate saamise päevast.

Vajaduse korral saadetakse teated majandustegevuses väljaselgitatud seaduslikkuse ja riikliku distsipliini rikkumiste ja puuduste kohta süüdiolivate isikute vastutusele võtmise küsimuse läbivaatamiseks prokuratuuri-, siseasjade ja teistele pädevatele organitele.

XI peatükk

Otsus ja määrus

§ 77. Otsuse tegemine

Majandusvaidluse sisulisel lahendamisel (hagi rahuldamine, hagi täielik või osaline rahuldamata jätmine) teeb riiklik arbitraaž otsuse.

Otsuse vaidlusasjas teevad riiklik arbiter ja asjas osalevate poolte esindajad asja kõigi tehjolude riikliku arbitraaži istungil läbiarutamise tulemuste põhjal. Seejuures aitab riiklik arbiter pooltel kokkuleppele jõuda.

Kui poolte esindajad kokkuleppele ei jõua või kui poolte kokkulepe ei vasta seaduse nõuetele või asja materjalile, või kui vaidlust vaadatakse läbi mõlema poole või ühe poole esindaja osavõtuta, teeb otsuse riiklik arbiter, kui aga vaidlust vaatavad läbi kolm riiklikku arbiteri, siis tehakse otsus arbireride häälteenamusega.

Otsus tehakse kirjalikult ja sellele kirjutab alla riiklik arbiter, kes oli istungil eesistujaks. Kui aga vaidluse vaatasid läbi kolm riiklikku arbiteri, kirjutavad sellele alla kõik istungil osalenud arbitrid. Riiklik arbiter, kes ei ole otsusega nõus, võib esitada kirjaliku eriarvamuse, mis lisandatakse toimikule.

§ 78. Otsuse seaduslikkus ja põhjendatus

Riikliku arbitraaži otsus peab olema seaduslik ja põhjendatud.

§ 79. Riikliku arbitraaži õigused otsuse tegemisel

Riiklik arbitraaž tunnistab täielikult või teatavas osas kehtetuks lepingu, kui see on vastuolus seadusandluse, riiklike plaanide ja ülesannetega, samuti keeldub poolte nõudmiste rahuldamisest, kui need nõudmised põhinevad riigivalitsemisorgani aktil, mis ei ole kooskõlas seadusandlusega.

Majandusvaidluses otsuse tegemisel on riiklikul arbitraažil õigus:

1) ületada haginõuete piiri, kui see on vajalik üldriiklike huvide, samuti ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide õiguste ning seadusega kaitstud huvide kaitseks;

2) sisse nõuda kohustusi jämedalt rikkunud poolelt leppetrahvi (trahvi, viivist) kõrgendatud määral NSV Liidu seadusandlusega kehtestatud juhtudel ja piires, pöörates selle osa sissenõutud summast liidueelarve tuludesse;

3) kanda sissenõutav leppetrahv (trahv, viivis) täielikult või osaliselt liidueelarve tuludesse, kui hageja ei ole esitanud nõudmist sanktsioonide kohta või on rikkunud seadusandlust, mis aga ei vähenda kostja vastutust, samuti siis, kui asi oli algatatud riikliku arbitraaži initsiatiivil;

4) erandjuhtudel vähendada kohustusi rikkunud poolelt sissenõudmisele kuuluva leppetrahvi (trahvi, viivise) suurust;

5) sisse nõuda poolelt, kes rikkus pretensioonide esitamise ja läbi vaatamise tähtaega, NSV Liidu seadusandlusega kehtestatud suuruses trahvi liidueelarve tuludesse;

6) sisse nõuda süüdiolvalt poolelt liidueelarve tuludesse kuni 100 rubla trahvi hagiavalduse vastulause või riikliku arbitraaži poolt nõutud materjali kehtestatud tähtajaks saatmata jätmise eest, samuti poolele riikliku arbitraaži poolt pandud toimingutest kõrvalehoidumise eest;

7) pikendada või ajatada otsuse täitmist.

§ 80. Otsuse sisu

Riikliku arbitraaži otsus koosneb sissejuhatavast, kirjeldavast, motiveerivast ja resolutiivosast, kusjuures:

1) sissejuhatavas osas tuuakse ära riikliku arbitraaži organi nimetus, toimiku number, asja istungil läbivaatamise kuupäev, poolte nimetused, hagi hind, riikliku arbitri, poolte esindajate ja teiste asja läbivaatamises osalevate isikute perekonnanimed ja ametikohad. Kui majandusvaidlus vaadatakse läbi ettevõttes, asutuses või organisatsioonis, märgitakse see samuti ära otsuse sissejuhatavas osas;

2) kirjeldav osa peab sisaldama hageja nõudmiste, hagiavalduse vastulause, poolte esindajate ja vaidluse läbivaatamises osalevate teiste isikute avalduste, seletuste ja taotluste lühikese kirjelduse, samuti riikliku arbitraaži poolt sooritatud toimingute kirjelduse (tõendite vaatlus ja uurimine nende asukohas, materjaliga tutvumine vahetult ettevõttes, asutuses ja organisatsioonis);

3) motiveerivas osas tuuakse ära riikliku arbitraaži poolt tuvastatud asja tehioolud; vaidluse tekkimise põhjused, tõendid, mille alusel on otsus tehtud; poolte kokkuleppe sisu, kui see saavutati; motiivid, mille põhjal arbitraaž lükkas tagasi poolte tõendid, nende ettepanekud lepingutingimuste kohta või poolte kokkuleppe; seadusandlus, millest riiklik arbitraaž otsuse tegemisel juhindus;

4) resolutiivosas peab sisaldama otsustuse hagi rahuldamise või selle täielikult või osaliselt rahuldamata jätmise kohta. Riikliku arbitraaži otsustus ei tohi sõltuda mingite asjaolude saabumisest või saabumata jäämisest (tinglik otsus).

Hagi rahuldamisel tuuakse otsuse resolutiivosas ära:

selle poole nimetus, kelle kasuks vaidlus lahendati, ja selle poole nimetus, kellelt nõuti sisse rahasumma või kes peab sooritama teatud toiminguid, nende toimingute sooritamise tähtaeg, samuti rahasumma maksmise tähtaeg otsuse täitmise pikendamisel või ajatamisel;

sissenõutava summa suurus (põhivõlgnevus materiaalsete väärtuste, tehtud tööde ja osutatud teenuste eest, leppetrahv, trahv, viivis ja kahju ning käesolevate eeskirjade §-i 79 punktides 5 ja 6 ettenähtud trahv);

konto nimetus, millelt rahasumma sisse nõutakse;

üleandmisele kuuluva vara täpne nimetus ja asukoht (vara üleandmise vaidluses);

tingimused, millistel pooled on kohustatud sõlmima lepingu, koos viitega esitatud lepinguprojektile (vaidluses, milles taotletakse lepingu sõlmimisele kohustamist);

otsustus lepingu iga vaidlusaluse punkti kohta (lepingu sõlmimisel või lepingutingimuste muutmisel tekkinud vaidluses).

Otsuse resolutiivosas märgitakse ära lepingu kehtetuks tunnistamine käesolevate eeskirjade §-i 79 esimeses lõigus ettenähtud juhtudel ning arbitraažikulude jaotamine poolte vahel.

Kui asjas osaleb mitu hagejat ja kostjat, märgitakse otsuses, kuidas lahendati vaidlus iga hageja ja kostja suhtes.

§ 81. Otsus esialgse hagi ja vastuhagi kohta

Kui vaadatakse läbi esialgset hagi ja vastuhagi, märgitakse otsuses ära kummagi hagi läbivaatamise tulemused.

§ 82. Otsuse kuulutamine

Tehtud otsuse kuulutab riiklik arbiter istungil pärast asja läbivaatamise lõpetamist. Riiklikul arbiteril on õigus kuulutada ainult otsuse resolutiivosa.

§ 83. Määruse tegemine ja selle sisu

Kui majandusvaidlust sisuliselt ei lahendata (asja läbivaatamise edasilükkamine, asja menetluse peatamine või lõpetamine, hagi läbivaatamata jätmine jms.), teeb riiklik arbitraaž määruse.

Riikliku arbitraaži määrukses peab sisalduma:

- 1) riikliku arbitraaži organi nimetus, toimiku number ja määruse tegemise kuupäev, poolte nimetused, hagi hind, hageja nõudmine, riikliku arbiteri, poolte esindajate ja teiste asja läbivaatamises osalevate isikute perekonnanimed ja ametikohad;
- 2) selle vaidluse olemuse või küsimuse sisu lühike kirjeldus, mille kohta määrus tehakse;
- 3) määruse tegemise motiivid koos viitega seadusandlusele;
- 4) otsustus läbivaadatud küsimuse kohta;
- 5) toimingud, mida pooled ning teised ettevõtted, asutused või organisatsioonid ja nende ametiisikud peavad sooritama riikiiku arbitraaži poolt määratud tähtjaks.

§ 84. Otsuse ja määruse väljasaatmine

Otsus ja määrus saadetakse huvitatud ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele hiljemalt viie päeva jooksul pärast nende tegemist.

§ 85. Otsuse ja määruse läbivaatamine riikliku arbiteri poolt

Riiklikul arbiteril on õigus otsust läbi vaadata käesolevate eeskirjade §-i 79 punktides 5 ja 6 ettenähtud trahvide sissenõudmise osas.

Kui saadakse uut materjali, on riiklikul arbiteril õigus määrus läbi vaadata, välja arvatud hagiavalduse vastuvõtmisest keeldumise, asja menetluse lõpetamise ja hagi läbivaatamata jätmise kohta tehtud määrus.

Avalduse otsuse või määruse läbivaatamise kohta võib pool esitada hiljemalt ühe kuu jooksul pärast otsuse või määruse tegemist.

Otsuse või määruse läbivaatamise tulemuste põhjal tehakse määrus, mida võib läbi vaadata järelevalve korras.

§ 86. Otsuse parandamine ja selgitamine

Riiklikul arbiteril on õigus poole avalduse põhjal, mis on esitatud hiljemalt ühe kuu jooksul pärast otsuse tegemist, või omal initsiatiivil parandada otsuses tehtud kirja- või arvutusvigu, puudutamata otsuse sisu, ning lahendada täiendavalt arbitraažikulude jaotamise küsimus, kui see küsimus jäi riikliku arbitraaži poolt lahendamata.

Kui otsus on ebaselge, on riiklikul arbiteril õigus poole avalduse põhjal selgitada otsust, muutmata seejuures selle sisu.

Kirja- või arvutusvigade parandamise kohta, samuti otsuse selgitamise kohta tehakse määrus.

XII peatükk

Riikliku arbitraaži otsuse läbivaatamine järelevalve korras**§ 87. Isikud, kellel on õigus tõstatada otsuse läbivaatamise küsimust**

Riikliku arbitraaži otsust võib järelevalve korras läbi vaadata poole või tema kõrgemalseisva organi avalduse alusel, samuti ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse taotlusel, prokuröri protesti alusel või riikliku arbitraaži initsiatiivil.

§ 88. Isikud, kellel on otsuse läbivaatamise õigus

Otsuse vaatab läbi otsuse teinud arbitraaži, samuti kõrgemalseisva arbitraaži riiklik peaarbiter või riikliku peaarbiteri asetäitja.

Kui majandusvaidlus on lahendatud riikliku peaarbiteri asetäitja poolt või tema eesistumisel, vaatab otsuse läbi otsuse teinud arbitraaži riiklik peaarbiter. Kui vaidlus on lahendatud riikliku peaarbiteri poolt või tema eesistumisel, vaatab otsuse läbi kõrgemalseisva arbitraaži riiklik peaarbiter või riikliku peaarbiteri asetäitja.

Autonoomse vabariigi, krai, oblasti, linna, autonoomse oblasti või autonoomse ringkonna riikliku peaarbiteri või riikliku peaarbiteri asetäitja poolt järelevalve korras tehtud otsuse vaatab läbi liiduvabariigi riiklik peaarbiter või riikliku peaarbiteri asetäitja.

Liiduvabariigi riiklikus arbitraažis läbivaadatud vaidluse liiduvabariigi riikliku peaarbiteri või riikliku peaarbiteri asetäitja poolt järelevalve korras tehtud otsuse vaatab läbi NSV Liidu riiklik peaarbiter või NSV Liidu riikliku peaarbiteri asetäitja.

NSV Liidu riiklikul peaarbiteril või NSV Liidu riikliku peaarbiteri asetäitjal on õigus ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse taotlusel läbi vaadata autonoomse vabariigi, krai, oblasti, linna, autonoomse oblasti või autonoomse ringkonna riikliku arbitraaži poolt läbivaadatud vaidluses liiduvabariigi riikliku peaarbiteri või riikliku peaarbiteri asetäitja poolt järelevalve korras tehtud otsust.

NSV Liidu riiklikul peaarbiteril ja liiduvabariigi riiklikul peaarbiteril või nende asetäitjatel on õigus omal initsiatiivil läbi vaadata alamalseisva riikliku arbitraaži mistahes otsust.

§ 89. Otsuse läbivaatamise avalduse ja taotluse vorm ning sisu

Otsuse läbivaatamise avaldus või taotlus esitatakse kirjalikult ja peab sisaldama otsuse teinud riikliku arbitraaži organi nimetuse, toimiku numbrit, otsuse tegemise kuupäeva, poolte nimetused, hagi hinna ja avaldaja nõudmise ning otsuse läbivaatamise tõstatamise alused koos viitega seadusandlusele ja asja materjalile.

Otsuse läbivaatamise avaldusele kirjutab alla ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juht või tema asetäitja või koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksuse juht või tema asetäitja, kui see üksus osaleb arbitraažiprotsessis.

Otsuse läbivaatamise taotlusele kirjutab alla taotlust esitava ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse juht või tema asetäitja.

§ 90. Otsuse läbivaatamise avalduse ja taotluse esitamise kord.
Otsuse läbivaatamise piirtähtaeg

Otsuse läbivaatamise avaldus esitatakse:

otsuse teinud arbitraaži riiklikule paararbiterile;

kõrgemalseisva arbitraaži riiklikule paararbiterile otsuse teinud riikliku arbitraaži kaudu. Sel juhul saadetakse avaldus koos toimikuga kõrgemalseisvale riiklikule arbitraažile hiljemalt viie päeva jooksul pärast avalduse saamist.

Avaldaja on kohustatud saatma teisele poolele avalduse ärakirja.

Avaldusele lisatakse dokumendid, mis tõendavad avalduse ärakirja saatmist teisele poolele (postikviitung, väärtkirja sisukiri, väljavõte postisaadetiste registrist jms.) ja riigilõivu tasumist.

Ei ole lubatud esitada avaldust otsuse läbivaatamiseks, mille on järelevalve korras teinud liidu- või autonoomse vabariigi, krai, oblasti, linna, autonoomse oblasti või autonoomse ringkonna riiklik paararbiter või riikliku paararbiteri asetäitja, kui vaidlustatav summa on alla 500 rubla.

Ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse taotlus otsuse läbivaatamise kohta esitatakse vahetult NSV Liidu Riiklikule Arbitraažile. NSV Liidu Riikliku Arbitraaži poolt vastavalt riiklikult arbitraažilt väljanõutud toimik saadetakse välja hiljemalt viie päeva jooksul pärast nõudmise saamist.

Riikliku arbitraaži otsust võib järelevalve korras läbi vaadata hiljemalt ühe aasta jooksul arvates otsuse tegemise päevast.

§ 91. Otsuse läbivaatamise avalduse esitamise tähtaeg

Otsuse läbivaatamise avalduse võib esitada hiljemalt ühe kuu jooksul pärast otsuse tegemist.

Otsuse läbivaatamise avalduse esitamine ei peata otsuse täitmist.

§ 92. Otsuse läbivaatamise avalduse vastulause

Poolel, kes on saanud riiklikule arbitraažile esitatud otsuse läbivaatamise avalduse ärakirja, on õigus saata avalduse vastulause sellele riikliku arbitraaži organile, kellele avaldus on esitatud, hiljemalt viie päeva jooksul pärast avalduse ärakirja saamist.

Vastulausele kirjutab alla ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juht või tema asetäitja või koondise (kombinaadi) tootmis- või struktuuriüksuse juht või tema asetäitja, kui see üksus osaleb arbitraažiprotsessis.

§ 93. Otsuse läbivaatamise avalduse tagastamine

Otsuse läbivaatamise avaldust ei võeta läbivaatamiseks ja tagastatakse otsuse teinud riikliku arbitraaži poolt, kui:

- 1) avaldusele on alla kirjutanud isik, kellel ei ole selleks õigust;
- 2) avaldusele ei ole lisatud tõendeid kehtestatud suuruses riigilõivu tasumise või avalduse ärakirjade pooltele saatmise kohta;
- 3) avalduse esitamisel on rikutud käesolevate eeskirjade §-i 90 neljandas lõigus ettenähtud tingimusi;
- 4) avaldus on esitatud pärast selle esitamiseks kehtestatud tähtaja möödumist ja ei ole taotletud selle tähtaja ennistamist.

Selle arbitraaži, kes on pädev avaldust sisuliselt läbi vaatama, riiklik paarbiter või riikliku paarbiteri asetäitja võivad ennistada avalduse esitamise tähtaja, kui tunnistavad, et tähtaeg on mööda lastud mõjuvatel põhjustel.

§ 94. Otsuse läbivaatamine vastulause puudumisel

Otsuse võib läbi vaadata ka siis, kui puudub teise poole vastulause otsuse läbivaatamise avaldusele.

§ 95. Otsuse läbivaatamise tähtaeg

Otsus vaadatakse läbi hiljemalt ühe kuu jooksul pärast avalduse või taotluse saabumist riiklikku arbitraaži, kes on pädev avaldust läbi vaatama.

§ 96. Riikliku paarbiteri või riikliku paarbiteri asetäitja õigused otsuse läbivaatamisel

Riiklikul paarbiteril või riikliku paarbiteri asetäitjal on riikliku arbitraaži otsuse järelevalve korras läbivaatamisel õigus:

jätta otsus muutmata;

muuta otsust;

tühistada otsus ja teha uus otsus või anda asi uueks läbivaatamiseks või lõpetada asja menetlus.

Käesolevate eeskirjade §-is 75 ettenähtud juhtudel on riiklikul paarbiteril või riikliku paarbiteri asetäitjal õigus otsuse läbivaatamisel see tühistada ja jätta hagi läbi vaatamata.

Riiklik paarbiter või riikliku paarbiteri asetäitja vaatab otsuse läbi täies ulatuses, olenemata avalduses või taotluses esitatud väidetest.

Otsust läbivaataval riiklikul paarbiteril või riikliku paarbiteri asetäitjal on õigus välja kutsuda ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ja nende kõrgemalseisvate organite ametiisikuid seletuste andmiseks majandusvaidluse olemuse kohta.

Otsuse läbivaatamise küsimust lahendaval riiklikul paarbiteril või riikliku paarbiteri asetäitjal on õigus peatada otsuse täitmine kuni järelevalvemenetluse lõppemiseni.

§ 97. Otsuse muutmise või tühistamise alused

Riikliku arbitraaži otsus tuleb muuta või tühistada, kui see on vastuolus seadusandlusega või ei ole kooskõlas asja tehioolude ja materjaliga.

§ 98. Määruse tegemine otsuse läbivaatamise kohta

Otsuse läbivaatamise tulemuste põhjal teeb riiklik paarbiter või riikliku paarbiteri asetäitja motiveeritud määruse.

§ 99. Otsuse läbivaatamise kohta tehtud määruse sisu

Otsuse läbivaatamise kohta tehtud määrukses peab sisalduma:

1) otsust läbi vaatava riikliku arbitraaži organi nimetus, toimiku number ja määruse tegemise kuupäev, poolte nimetused, ettevõtte, asutuse ja organisatsiooni või ministeeriumi, riikliku komitee ja keskasutuse nimetus, kelle avalduse või taotluse põhjal otsus läbi vaadatakse, määruse teinud ametiisiku perekonnanimi ja riiklikus arbitraažis seletusi andnud isikute perekonnanimed ja ametikohad;

2) otsuse teinud riikliku arbitraaži organi nimetus, toimiku number, otsuse tegemise kuupäev ja riikliku arbiteri perekonnanimi;

3) majandusvaidluse olemuse ja otsuse lühikirjeldus;

4) otsuse läbivaatamise küsimuse tõstatamise alused ja avalduse vastulauses esitatud väited;

5) otsuse muutmata jätmise, muutmise või tühistamise motiivid koos viitega seadusandlusele ja asja materjalile;

6) otsuse läbivaatamise avalduse või taotluse läbivaatamise tulemuste alusel tehtud otsustus;

7) toimingud, mida pooled peavad otsuse tühistamisel ja asja uueks läbivaatamiseks andmisel sooritama.

§ 100. Otsuse läbivaatamise kohta tehtud määruses sisalduvate juhiste kohustuslikkus

Riikliku peaarbiteri või riikliku peaarbiteri asetäitja määruses, mis on tehtud otsuse läbivaatamise kohta, sisalduvad juhised on kohustuslikud riiklikule arbitraažile, kes majandusvaidlust uuesti läbi vaatab.

Vaidluse uuel läbivaatamisel tehtud otsus saadetakse pooltele ja sellele riikliku arbitraaži organile, kes andis asja uuesti läbivaatamiseks.

§ 101. Otsuse läbivaatamise kohta tehtud määruse väljasaatmine

Otsuse läbivaatamise kohta tehtud määrus saadetakse hiljemalt viie päeva jooksul pärast selle tegemist huvitatud ettevõtetele, asutustele, organisatsioonidele, ministriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele ning sellele riiklikule arbitraažile, kes tegi otsuse.

§ 102. Määruse läbivaatamine järelevalve korras

Riikliku arbitraaži määruse võib järelevalve korras läbi vaadata käesolevates eeskirjades ettenähtud juhtudel.

XIII peatükk

Riikliku arbitraaži otsuse läbivaatamine uute asjaolude ilmnemisel

§ 103. Läbivaatamise alused

Riiklik arbitraaž võib tema poolt tehtud otsuse läbi vaadata uute asjaolude ilmnemisel, millel on asjas oluline tähtsus, ja mis ei olnud ega võinudki olla avaldajale teada. Sellisteks asjaoludeks võivad muuhulgas olla:

1) jõustunud kohtuotsusega tuvastatud eksperdi teadvalt vale arvamus, dokumentide või asitõendite võltsimine, mis tõid kaasa ebaseadusliku või põhjendamatu otsuse tegemise;

2) jõustunud kohtuotsusega tuvastatud riikliku arbitri, poolte ja teiste ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide esindajate ning ametiisikute poolt majandusvaidluse läbivaatamisel toimepandud kuritegelik tegevus;

3) riikliku arbitraaži otsuse, kohtuotsuse või -määruse või muu organi määruse tühistamine, mis oli selle otsuse tegemise aluseks.

§ 104. Avalduse esitamise kord

Avalduse otsuse läbivaatamiseks uute asjaolude ilmnemisel võib esitada otsuse teinud riikliku arbitraaži organile hiljemalt kolme kuu jooksul alates nende asjaolude kindlakstegemisest, mis on läbivaatamise aluseks.

Avaldaja peab saatma pooltele avalduse ja sellele lisatud dokumentide ärakirjad ja esitama sellele riikliku arbitraaži organile, kellele avaldus esitatakse, tõendid ärakirjade saatmise kohta.

Kui avaldus esitatakse pärast kehtestatud tähtaja möödumist või kui ei esitata tõendeid avalduse ja sellele lisatud dokumentide ärakirjade pooltele saatmise kohta, avaldust läbivaatamiseks ei võeta ja see tagastatakse avaldajale.

§ 105. Otsuse läbivaatamine

Riikliku arbitraaži otsuse vaatab uute asjaolude ilmnmisel läbi see arbitraaž, kes tegi otsuse, riikliku peaarbitreri või riikliku peaarbitreri ase-täitja poolt järelevalve korras tehtud otsuse aga vaatavad läbi need ametiisikud.

Otsuse läbivaatamise tulemuste põhjal tehakse:

- 1) otsus või määrus — otsuse muutmise või tühistamise korral;
- 2) määrus — otsuse jõusse jätmise korral.

Otsus või määrus saadetakse huvitatud ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele viie päeva jooksul pärast selle tegemist.

Kui saadakse avaldus otsuse läbivaatamiseks uute asjaolude ilmne-misel, on riiklikul arbitril õigus peatada otsuse täitmine kuni selle läbi-vaatamise lõppemiseni.

XIV peatükk

Otsuse täitmine

§ 106. Täitedokument

Riikliku arbitraaži otsus täidetakse kooskõlas NSV Liidu ja liidu-vabariikide seadusandlusega riikliku arbitraaži poolt antava käsu alusel, mis on täitedokumentiks.

§ 107. Riikliku arbitraaži käsu täitmiseks saatmine

Rahasumma sissenõudmise käsk antakse sissenõudjale või saadetakse talle üheaegselt otsusega tähitud või väärtkirjaga, summade sissenõud-misel eelarve tuludesse saadetakse käsk kohalikule rahandusorganile ja täidetakse kehtestatud korras krediidasutuste kaudu. Muud käsud täi-dab kohtutäitur.

Esialgse ja vastuhagi täieliku või osalise rahuldamise korral antakse sissenõudmiskäsud eraldi iga hagi kohta.

Rahasumma sissenõudmise käsu võib riiklik arbitraaž saata vahetult võlgniku asukoha järgsele krediidasutusele.

Riikliku arbitraaži poolt vahetult krediidasutusele saadetava käsu vormi kinnitab NSV Liidu Riiklik Arbitraaž kooskõlastatult NSV Liidu Riigipangaga.

§ 108. Käsu sisu

Riikliku arbitraaži käsus peab olema ära toodud:

1) käsu andnud riikliku arbitraaži nimetus, toimiku number, mille kohta käsk anti, otsuse tegemise kuupäev, käsu andmise kuupäev ja selle kehtivuse aeg;

2) otsuse resolutiivosa.

Kui otsuse tegemisel pikendatakse või ajatatakse otsuse täitmist, märgitakse käsus, mis ajast algab käsu kehtivuse kulg.

Käsus, mida täidab kohtutäitur või mis saadetakse rahandusorganile, märgitakse ka võlgniku aadress.

Käsule kirjutab alla riiklik arbitrer ja see tõestatakse riikliku arbitraaži organi pitsatiga.

§ 109. Käsu täitmiseks esitamise tähtaeg

Sissenõudjale väljaantud käsu võib esitada täitmiseks hiljemalt kolme kuu jooksul pärast otsuse tegemist või pärast otsuse täitmise pikendamisel või ajatamisel kindlaksmääratud tähtaja lõppu või pärast käsu täitmiseks esitamise möödalastud tähtaja ennistamise määruse tegemise päeva. Selle tähtaja hulka ei arvata aega, mil otsuse täitmine oli peatatud.

Kui käsu täitmine krediidasutuse või kohtutäituri poolt on võimatu ja käsk tagastatakse seoses sellega täitmatult, arvutatakse uut kolme-kulist tähtaega käsu täitmiseks esitamiseks selle tagastamise päevast arvates.

Otsuse täitmise tähtaeg katkeb käsu täitmiseks esitamisel.

§ 110. Käsu duplikaadi väljaandmine

Käsu kaotsimineku korral võib riiklik arbitraaž välja anda selle duplikaadi, kui sissenõudja pöördus sellekohase avaldusega enne käsu täitmiseks esitamise kindlaksmääratud tähtaja lõppu. Käsu duplikaadi väljaandmise kohta tehakse määrus.

Käsu duplikaadi väljaandmise avaldusele peab olema lisatud:

krediidasutuse, kohtutäituri või sideorgani õiend käsu kaotsimineku kohta;

kui käsu kaotas sissenõudja ise, siis tema õiend selle kohta, et käsk on läinud kaotsi ja seda ei ole täitmiseks esitatud. Õiendile kirjutavad alla ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juht või tema asetäitja ja pea- (vanem-) raamatupidaja.

§ 111. Otsuse täitmise möödalastud tähtaja ennistamine

Sissenõudja avalduse alusel võib riiklik arbitraaž ennistada otsuse täitmise möödalastud tähtaja, kui ta tunnistab tähtaja möödalaskmise põhjused mõjuvaks.

Kui duplikaadi väljaandmise avalduse riiklikku arbitraaži saabumisel tehakse kindlaks, et käsu kehtivuse järelejäanud tähtaeg on ebapiisav selle täitmiseks esitamiseks, on riiklikul arbitraažil õigus see tähtaeg ennistada.

Tähtaja ennistamise või ennistamisest keeldumise kohta tehakse määrus. Tähtaja ennistamisest keeldumise määrust võib läbi vaadata järelevalve korras.

§ 112. Otsuse täitmise pikendamine või ajatamine ning otsuse täitmise viisi ja korra muutmine

Kuni käsu täitmiseks esitamise kindlaksmääratud tähtaja möödumiseni on riiklikul arbitraažil õigus poole avalduse alusel või omal initsiatiivil pikendada või ajatada otsuse täitmist ning muuta otsuse täitmise viisi ja korda.

Otsuse täitmise pikendamisel või ajatamisel võib riiklik arbitraaž tagada selle täitmise vastavalt käesolevate eeskirjade V peatükile.

Otsuse täitmise pikendamise või ajatamise ning otsuse täitmise viisi ja korra muutmise kohta tehakse määrus, mida võib läbi vaadata järelevalve korras. Vajaduse korral saadetakse määrus võlgniku asukoha järgsele krediidasutusele.

§ 113. Otsuse tagasitäitmine

Kui täidetud otsus on muudetud või tühistatud ja tehtud uus otsus hagi täieliku või osalise rahuldamata jätmise kohta või kui asja menetlus on lõpetatud või kui hagi on jäetud läbi vaatamata, tagastatakse võlgnikule kõik see, mis temalt on muudetud või vastavas osas tühistatud otsuse põhjal sissenõudja kasuks sisse nõutud.

Sissenõutud rahasumma, vara või selle maksumuse tagastamiseks annab käsu riiklik arbitraaž pärast seda, kui huvitatud pool on esitanud juhi või tema asetäitja ja pea- (vanem-) raamatupidaja poolt alla kirjutatud õiendi selle kohta, et varem tehtud otsuse põhjal sissenõutud summa on krediidasutuse poolt selle ettevõtte, asutuse või organisatsiooni kontolt maha kantud või et vara on kohtutäituri poolt ära võetud.

§ 114. Sissenõudmise lõpetamine riikliku arbitraaži otsuse põhjal

Kui veel täitmata otsus on muudetud või tühistatud ja on tehtud uus otsus hagi täieliku või osalise rahuldamata jätmise kohta, või kui asja menetlus on lõpetatud või hagi jäetud läbi vaatamata, teeb riiklik arbitraaž määruse sissenõudmise täieliku või osalise lõpetamise kohta muudetud või tühistatud otsuse põhjal.

Kinnitatud

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
30. juuni 1980. a. määrusega nr. 444

1. juulist 1980. a. Eesti NSV valitsuse kehtivuse kaotanud otsuste

l o e t e l u

1. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 11. juuli 1949. a. määruse nr. 508 «Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži töö kohta» punktid 1, 2, 4 ja 5.

2. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 31. märtsi 1952. a. määruse nr. 232 «Puudustest Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži töös ja abinõudest selle töö parandamiseks» punktid 1, 2, 4 ja 5.

3. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuli 1954. a. määruse nr. 313 «Riiklikust arbitraažist» punktid 1, 2, 3, 4 ja 5.

4. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 9. septembri 1959. a. määruse nr. 362 «Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži töö parandamisest» (ENSV Teataja 1959, nr. 50, art. 269) punktid 3, 5, 7 ja punkti 8 alapunkt «a».

5. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 3. septembri 1962. a. määruse nr. 433 «Ettevõtete ja organisatsioonide materiaalseks ja tehniliseks varustamiseks toodangu hankimise lepingute sõlmimise korra edasise parandamise kohta» (ENSV MK 1962, nr. 48, art. 169) punkti 2 alapunkt 11 ja punkt 3.

6. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 29. novembri 1967. a. määruse nr. 474 «Ettevõtete ja organisatsioonide materiaalse vastutuse kohta ülesannete ning kohustiste mittetäitmise eest» (ENSV Teataja 1967, nr. 52, art. 450) punkti 31 esimene lõige.

7. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. novembri 1970. a. määruse nr. 531 «Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži ning Eesti NSV ministeeriumide ja keskasutuste arbitraažide osatähtsuse suurendamise kohta rahvamajanduses» (ENSV Teataja 1970, nr. 52, art. 526) punktid 4—6 ja punkti 13 alapunktid 1—5.

8. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 29. aprilli 1974. a. määruse nr. 205 «Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži tegevuse edasise täiustamise kohta» (ENSV Teataja 1974, nr. 25, art. 220) punktid 1 ja 5.

9. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. juuni 1966. a. määrusega nr. 268 kinnitatud «Eesti NSV miilitsaorganite juures asuva ametkonnavälise valve põhimääruse» punkti 6 kolmas lõige.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

635 «Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži põhimääruse» kinnitamise kohta

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kinnitada juurdelisatud «Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži põhimäärus».

2. Tunnistada kehtetuks:

1) Eesti NSV Ministrite Nõukogu 9. novembri 1965. a. määrus nr. 491 «Ühiskondlike arbiteride kohta» (ENSV MK 1965, nr. 41, art. 179);

2) Eesti NSV Ministrite Nõukogu 29. aprilli 1974. a. määruse nr. 205 «Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži tegevuse edasise täiustamise kohta» (ENSV Teataja 1974, nr. 25, art. 220) punktid 2 ja 6.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees V. KLAUSON

Eesti NSV Ministrite Nõukogu asjadevallitseja asetäitja B. VALDEK

Tallinn, Toompea, 22. septembril 1980. Nr. 575.

Kinnitatud

Eesti NSV Ministrite Nõukogu

22. septembri 1980. a. määrusega nr. 575

Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži

p õ h i m ä ä r u s

1. Vastavalt NSV Liidu seadusele «Riiklikust arbitraažist NSV Liidus» on Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž (Eesti NSV Riiklik Arbitraaž) Eesti NSV liidulis-vabariiklik organ.

2. Eesti NSV Riikliku Arbitraaži peaülesanded on:

tagada ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide õiguste ja seadusega kaitstud huvide kaitsmine majandusvaidluste lahendamisel ning nende vaidluste õigeaegne läbivaatamine;

aktiivselt mõjutada majandusvaidluste lahendamisel ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone, et tagada nende poolt sotsialistliku seaduslikkuse järgimine, plaaniülesannete ja lepingukohustuste täitmine, võitlus kolkuse ja ametkondliku asjassesuhtumise ilmingute vastu majandustegevuses; kõrvalekalduvatult kohaldada seadusandlusega või lepinguga kehtestatud varalise vastutuse vahendeid riikliku distsipliini rikkumise eest plaaniülesannete ja lepingukohustuste täitmisel;

tagada seadusandluse ühetaoline ja õige kohaldamine riikliku arbitraaži, Eesti NSV ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste arbitraažide ning muude organite poolt Eesti NSV-s majandusvaidluste lahendamisel;

kaasa aidata lepingu- ja pretensioonitöö parandamisele rahvamajanduses, ära hoida seaduslikkuse rikkumisi ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide majandustegevuses;

välja töötada ettepanekuid ja rakendada abinõusid majandustegevuse õigusliku reguleerimise täiustamiseks.

Eesti NSV Riiklik Arbitraaž kasutab igakülgset õiguslikke vahendeid sotsialistliku omandi kaitse, isemajandamise ja kokkuhoiurežiimi tugevdamiseks, kadude vältimiseks rahvamajanduses, lepingu osatähtsuse suurendamiseks, ratsionaalsete majandussidemete ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide koostöö arendamiseks, aidates kaasa rahvamajanduse dünaamilisele, plaanipärasele ja proportsionaalsele arendamisele, teaduse ja tehnika progressi kiirendamisele, ühiskondliku tootmise efektiivsuse ja töö kvaliteedi tõstmisele ning majandustegevuse lõpptulemuste parandamisele.

3. Eesti NSV Riiklik Arbitraaž juhindub oma tegevuses NSV Liidu konstitutsioonist ja Eesti NSV konstitutsioonist, NSV Liidu ja Eesti NSV seadustest, NSV Liidu Ülemnõukogu ja tema Presiidiumi ning Eesti NSV Ülemnõukogu ja tema Presiidiumi muudest otsustest, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrustest ja korraldustest, NSV Liidu Riikliku Arbitraaži käskkirjadest, juhenditest ja määrustest ning käesolevast põhimäärusest.

4. Eesti NSV Riiklik Arbitraaž:

1) töötab välja ja rakendab ellu abinõusid partei ja valitsuse otsuste täitmiseks;

2) lahendab majandusvaidlusi vastavalt kindlaksmääratud pädevusele;

3) teostab kehtestatud korras järelevalvet riiklikus arbitraažis tehtud otsuste seaduslikkuse üle;

4) lahendab Eesti NSV Ministrite Nõukogu ülesandel Eesti NSV ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste vahelisi lahkarvamusi, mis tekivad kokkulepete sõlmimisel majandustegevuse küsimustes;

5) annab oma pädevuse piires arbitraažiorganeile, samuti Eesti NSV ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele, ettevõtetele,

asutustele ja organisatsioonidele kohustuslikke juhiseid Eesti NSV seadusandluse kohaldamise kohta majandusvaidluste lahendamisel ja arbitraažieelsel reguleerimisel;

6) õpib tundma ja üldistab seadusandluse kohaldamise praktikat majandusvaidluste lahendamisel ning sel alusel töötab välja ja esitab kehtestatud korras ettepanekuid majandustegevuse õigusliku reguleerimise, samuti riikliku arbitraaži organite ning ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste arbitraažide tegevuse täiustamise kohta;

7) juhendab NSV Liidu Riikliku Arbitraaži poolt kindlaksmääratud korras Eesti NSV ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste arbitraaže, samuti muid majandusvaidlusi lahendavaid organeid Eesti NSV-s selliste vaidluste läbivaatamise korralduse ja praktika küsimustes, õpib tundma selle töö kogemusi ning annab vastavatele organitele soovitusi selle täiustamise abinõude rakendamiseks;

8) tagab riikliku arbitraaži kaadri kvalifikatsiooni tõstmise, tingimuste loomise töötajate teadmiste ja kogemuste kõige paremaks ärakasutamiseks ning poliitiliselt küpsete ja end heast küljest näidanud spetsialistide edutamise juhtivale tööle;

9) peab arbitraažistatistikat.

5. Seaduslikkuse ja riikliku distsipliini rikkumiste ärahoidmiseks majandustegevuses Eesti NSV Riiklik Arbitraaž:

vaatab suure ühiskondliku tähtsusega majandusvaidlusi läbi vahetult ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides;

teeb majandusseadusandluse propagandat;

tutvub Eesti NSV ministeeriumides, riiklikes komiteedes ja keskasutustes ning Eesti NSV territooriumil paiknevates ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides seadusandluse kohaldamise praktikaga lepingute sõlmimisel ja kohustuste täitmisel ning majandusvaidluste arbitraažieelsel reguleerimisel;

töötab välja ettepanekuid seaduslikkuse ja riikliku distsipliini rikkumiste ning puuduste ärahoidmiseks ja kõrvaldamiseks ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide majandustegevuses, samuti rikkumiste ja puuduste põhjuste väljaselgitamiseks ja kõrvaldamiseks ning esitab nimetatud ettepanekud kehtestatud korras läbivaatamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogule, Eesti NSV ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele;

vaatab koos Eesti NSV ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste ning Eesti NSV territooriumil paiknevate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonidega läbi küsimusi, mis on seotud abinõude väljatöötamisega riikliku arbitraaži poolt majandustegevuses väljaselgitatud seaduslikkuse rikkumiste ja puuduste ärahoidmiseks ja kõrvaldamiseks;

saadab kehtestatud korras ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, nende kõrgemalseisvatele organitele ja ametiisikutele teateid majandustegevuses väljaselgitatud seaduslikkuse ja riikliku distsipliini rikkumiste ning puuduste kohta koos ettepanekutega nende kõrvaldamiseks, samuti süüdi olevate isikute vastutuselevõtmiseks ning nende poolt tekitatud materiaalse kahju hüvitamiseks.

Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning nende kõrgemalseisvate organite juhid, kes on saanud sellise teate, on kohustatud teatama

Eesti NSV Riiklikule Arbitraažile tarvituselevõetud abinõudest ühe kuu jooksul, arvates teate saamise päevast.

Vajaduse korral saadetakse teated majandustegevuses väljaselgitatud seaduslikkuse ja riikliku distsipliini rikkumiste ning puuduste kohta süüdi olevate isikute vastutuselevõtmise küsimuse läbivaatamiseks prokuratuuri-, siseasjade ja teistele pädevatele organitele.

Eriti rasketest seaduslikkuse ja riikliku distsipliini rikkumistest ja puudustest Eesti NSV ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide majandustegevuses kannab Eesti NSV Riiklik Arbitraaž ette Eesti NSV Ministrite Nõukogule.

Eesti NSV Riiklik Arbitraaž koordineerib oma tegevust seaduslikkuse rikkumiste ärahoidmisel Eesti NSV Prokuratuuri, Eesti NSV Justiitsministeeriumi, Eesti NSV Siseministeeriumi, Eesti NSV Ülemkohtu, Eesti NSV Rahvakontrolli Komitee ja Eesti NSV teiste riigorganite tegevusega.

6. Eesti NSV Riiklik Arbitraaž kinnitab vabariikliku ja kohaliku tööstuse ettevõtetes valmistatavate ja põhiliselt vabariigis tarbitavate tootmistehnilise otstarbega toodangu üksikute liikide hanke eritingimused (koos ENSV Varustuskomiteega) ning tarbekaupade üksikute liikide hanke eritingimused, kui NSVL Varustuskomitee ja NSV Liidu Riiklik Arbitraaž ei ole kehtestanud vastavat liiki toodangu või kaupade hanke eritingimusi.

7. Eesti NSV Riiklik Arbitraaž annab Eesti NSV ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele Eesti NSV Ministrite Nõukogu ülesandel selgitusi majandustegevust reguleerivate Eesti NSV Ministrite Nõukogu otsuste kohaldamise küsimustes.

8. Eesti NSV seadusandluses ettenähtud juhtudel või Eesti NSV Ministrite Nõukogu ülesandel vaatab Eesti NSV Riiklik Arbitraaž läbi majandustegevust reguleerivate normatiivaktide kooskõlastamiseks esitatavaid projekte ning annab Eesti NSV ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele arvamusi nende poolt väljatöötatavate selliste normatiivaktide projektide kohta.

Eesti NSV Riiklik Arbitraaž annab vajaduse korral koos Eesti NSV ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutustega ühiseid akte vastava pädevuse piires.

9. Eesti NSV Riikliku Arbitraaži eesotsas on Eesti NSV riiklik peaarbiter.

Eesti NSV riikliku peaarbiteri nimetab ametisse ja vabastab ametist Eesti NSV Ministrite Nõukogu.

Eesti NSV riiklik peaarbiter vastutab Eesti NSV Riiklikule Arbitraažile pandud ülesannete täitmise eest.

10. Eesti NSV riiklikul peaarbiteril on asetäitja, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist Eesti NSV Ministrite Nõukogu.

11. Eesti NSV Riikliku Arbitraaži riiklikud arbiterid nimetab ametisse ja vabastab ametist Eesti NSV Ministrite Nõukogu Eesti NSV riik-

liku peaarbiteri esildisel. Kohustused riiklike arbiteride vahel jaotab Eesti NSV riiklik peaarbiter.

12. Eesti NSV riiklik peaarbiter annab seadusandluse alusel ja täitmiseks käskkirju, juhendeid ja määrusi, kinnitab Eesti NSV Riikliku Arbitraaži struktuuriüksuste põhimäärused, määrab kehtestatud korras ametisse ja vabastab ametist aparaadi töotajaid, määrab kindlaks struktuuriüksuste juhtide vastutuse riikliku arbitraaži üksikute tegevusalade eest; juhib aparaadi tööd ning rakendab kehtestatud korras ergutus- ja karistusabinõusid riikliku arbitraaži töötajate suhtes.

13. Eesti NSV Riiklikus Arbitraažis moodustatakse kolleegium koosseisus: Eesti NSV riiklik peaarbiter (esimees) ja Eesti NSV riikliku peaarbiteri asetäitja ametikoha järgi, samuti riikliku arbitraaži ja teiste riigiorganite muud juhtivad töötajad.

Eesti NSV Riikliku Arbitraaži kolleegiumi liikmed kinnitab Eesti NSV Ministrite Nõukogu.

14. Eesti NSV Riikliku Arbitraaži kolleegium arutab oma regulaarselt toimuvatel istungitel riikliku arbitraaži tegevuse põhiküsimusi, täitmise kontrolli, kaadri valiku, paigutamise ja kasvatamise küsimusi, Eesti NSV Riikliku Arbitraaži poolt väljatöötatavate tähtsamate normatiivaktide, juhiste, käskkirjade, juhendite ja määruste projekte, ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste arbitraažide ja muude Eesti NSV-s majandusvaidlusi lahendavate organite töökogemuste tundmaõppimise tulemusi ning kuulab riikliku arbitraaži riiklike arbiteride ja struktuuriüksuste juhtide aruandeid.

Eesti NSV Riikliku Arbitraaži kolleegiumi otsused viiakse üldjuhul ellu Eesti NSV riikliku peaarbiteri käskkirjadega. Lahkarvamuste korral Eesti NSV riikliku peaarbiteri ja kolleegiumi vahel viib Eesti NSV riiklik peaarbiter ellu oma otsuse ning kannab tekkinud lahkarvamustest ette Eesti NSV Ministrite Nõukogule, kolleegiumi liikmed omakorda aga võivad teatada oma arvamuse Eesti NSV Ministrite Nõukogule.

15. Eesti NSV Riiklik Arbitraaž kutsub kehtestatud korras kokku Eesti NSV ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste arbitraažide töötajate nõupidamisi, kus kuulatakse ettekandeid partei ja valitsemise otsuste täitmise abinõudest, arutatakse kehtiva seadusandluse kohaldamist majandusvaidluste lahendamisel ja arbitraažide töö muid tähtsaid küsimusi.

16. Teaduslikult põhjendatud soovitude väljatöötamiseks arbitraažiorganite korralduse ja tegevuse küsimustes ning küsimuste arutamiseks seoses abinõude väljatöötamisega riikliku arbitraaži poolt majandustegevuses väljaselgitatud seaduslikkuse ja riikliku distsipliini rikkumiste ning puuduste ärahoidmiseks ja kõrvaldamiseks moodustatakse Eesti NSV Riiklikus Arbitraažis teaduslik konsultatiivnõukogu väljapaistvatest teadlastest ja teistest kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistidest (kaasa arvatud ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste esindajad).

Teadusliku konsultatiivnõukogu koosseisu ja põhimääruse kinnitab Eesti NSV riiklik peaarbiter.

17. Eesti NSV Riikliku Arbitraaži aparaadi struktuuri ja töötajate arvulise koosseisu kinnitab Eesti NSV Ministrite Nõukogu. Eesti NSV Riikliku Arbitraaži koosseisunimestiku kinnitab Eesti NSV riiklik peaarbiter.

18. Eesti NSV Riiklikul Arbitraažil on Eesti NSV riigivapi kujutise ja oma nimega pitsat.

INDEKS 78280

Väljaandja: Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus.

Trükkida antud 10. 12. 1980. Trükipoognaid 2,5. Arvestuspoognaid 3. Tellimuse nr. 1374.

ENSV MN Asjadevalitsuse Trükikoda, Tallinn.

